

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
în Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emmerich Le-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
în Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iulia
Leopold (VII Erzsebet-közt).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicități mai dese după tarife
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 8-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 33.)

„GAZETA“ iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului, Nr. 30. etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 177. — Anul LXVIII.

Brașov, Vineri 12 (25) August.

1905.

Serbările românesce dela Sibiu.

În mijlocul multelor necazuri și greutăți, prin cari străbate poporul nostru, din când în când ne este dat totuși să ne bucurăm de câte o isbândă câștigată prin jertfe mari pe terenul cultivei naționale.

O astfel de isbândă este și sârbătorea cea mare culturală, care s'a început la 19 August n. în Sibiu și va ține până la 28 August, arătând publicului mare, ce a alergat din toate unghiurile locuite de Români și arătând chiar și străinilor, că poporul român din Ardeal, Banat și părțile ungurene este un popor curivnă spre înaintare, cu talent artistic și cultural.

În fie-care an „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ își ține adunările sale într'un oraș său altul din părțile locuite de Români. La 1903 „Asociațiunea“ și-a ținut adunarea în Baia-mare, la pôlele munților Maramureșeni, anul trecut a fost în Timișoara. Tot așa face și „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“. Acesta a fost anțerț la Sebeș, ér anul trecut la Brad. Nicî odată însă aceste două societăți nu și-au ținut adunările în același timp și în același oraș, cum s'a întâmplat anul acesta la Sibiu.

De ce s'a întâmplat acesta?
Êtă de ce!

Asociațiunea, care în timpul de 44 ani, de când s'a înființat, astrins mereu bani, din cari a dat ajutóre tinerilor sêraci, ca să pôtă învăța pe la școli, mai departe a tipărit cărți din cari să se lumineze poporul, a înființat o școlă mare de fete în Sibiu, a publicat „Enciclopedia Română“ și a făcut alte lucruri de folos pentru neamul nostru, în anii din urmă s'a gândit să zidescă o casă frumoasă, așa numită „Casa Națională“, în care să se aranjeze un muzeu, să se așeze biblioteca, să servescă ca local pentru biurourile „Asociațiunei“ și care să cuprindă și o sală mare pentru adunări și reprezentațiuni teatrale.

Casa Națională s'a terminat anul acesta și pentru inaugurarea ei s'a hotărît a se aranja o expozițiune împreună cu mai multe serbări, concerte, reprezentațiuni teatrale, etc. „Asociațiunea“ a invitat deci și pe sora sa „Societatea pentru fond de teatru“ să vie la Sibiu să-și țină acolo adunarea generală, mai ales, că și dânsa a jertfit mai multe mii de corone construind o scenă de teatru în sala cea mare a „Casei Naționale“.

Êtă deci privilegiul, care a adunat la Sibiu mii și mii de Români, pentru-ca împreună să se bucure de rezultatul jertfelor aduse pe terenul cultural sub conducerea înțeleptă a bărbaților noștri luminați și inimoși.

În cele ce urmază mai jos, vom schița pe scurt, cum s'au desfășurat pe rând momentele mai principale ale serbărilor din Sibiu.

Diua I (Sâmbătă 19 August.)

Pe strățile orașului mișunau des de dimineță mii de omeni sosiți unii din a-jun, alții cu trenul de la ôrele 4. Cu deosebire numeșoși erau frații noștri din România, cari veniră unii cu tren separat pe la Turnu-Roșu. Am văcut aici șospeți din cele mai îndepărtate părți, de pe malurile Prutului și ale mării Negre, de pe Someș și Tisa, din Bucovina și din toate comitatele Ardealului și Ungariei.

Cei doi metropoliti.

A făcut o impresie din cele mai bune sosirea mitropolitului Dr. Victor Mihalyi de Apșa din Blașiș, care alătura cu metropolitul Ioan Meșianu din Sibiu au fost de față la adunarea „Asociațiunei“ și la inaugurarea „Casei Naționale“.

Înalt Prea Sfințiile Lor au celebrat la ôrele 8 liturgia, fie-care în biserica confesiunei sale, fiind de față mulțime de credincioși.

Adunarea „Asociațiunei“.

La ôrele 10 s'a deschis prima ședință de cătră președintele „Asociațiunei“ d. Iosif Sterca Șuluțiu, care a rostit cu această ocaziune un discurs frumos, arătând progresele „Asociațiunei“, dër relevând totodată cu date statistice și indiferentismul multora dintre noi, cari până în momentul de față nu s'au înscris ca membri și nu și-au dat eprijinire tot „Asociațiunei“. D-l Șuluțiu răspunde tot-odată în discursul său și la nisce atacuri nejustificate, pe cari le-a îndreptat chiar în zilele acestea un țiar românesc împotriva „Asociațiunei“.

După discursul prezidențial se aleg comisiunile obicinuite și apoi se închide ședința, pentru-ca peste o ôră să se adune din nou publicul în sala cea mare a „Casei Naționale“, spre a asista la

Inaugurarea Museului istoric și etnografic.

Președintele „Asociațiunei“ d-l Iosif Sterca Șuluțiu la ôrele 12 deschide ședința prin un discurs, decât care mai frumos și mai interesant rar ni-se dă să auzim.

Înainte de toate președintele mulțimesce Maiestății Sale Regelui, care la invitarea prezidiului de a asista la inaugurarea „Museului“ a răspuns mulțumind pentru invitare și exprimându-și sincerile regrete, că reținut de afaceri importante, nu pôte participa la această serbare.

„Acest act de atențiune — dice d-l Șuluțiu — va fi primit și considerat de toți Românii din această țără, ca o nouă dovadă a bunăvoinței Maiestății Sale pentru poporul nostru și chiar prin faptul, că după timp îndelungat este primul cuvânt adresat de la Prea Înaltul Tron deadreptul cătră Românii din statul ungar, va înțări în noi din nou sentimentele de iubire și alipire cătră glorioșă noastră dinastie“...

Președintele în discursul său mulțimesce mai departe ministrului instrucțiunei publice Lukacs, care într'o scrisóre își exprimă regretul, că nu pôte participa și însărcinează pe comitele suprem Gustav Thalmann să-l reprezente. Mai departe schițeză istoricul acestui muzeu, relevând meritele acelora, cari au contribuit mai mult pentru înființarea lui.

Răspunsul Maiestății Sale.

Êtă răspunsul adresat de Maiestatea Sa, comunicat prin comitele suprem Gustav Thalmann:

În sensul rescriptului cabinetului Maj. Sale i. și r. ap. adresat ministeriului a latere, M. Sa imp. și reg. ap. s'a îndurat prea grațios a ordona, că să se exprime ca mai înaltă mulțămită pentru invitarea ce i-s'a făcut pentru serbările aranjate din incidentul deschiderii Museului etnografic și istoric nou edificat al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român cu sediul în Sibiu, și totodată să se exprime sincerile regrete, că din cauza altor ocupațiuni nu pôte participa la această serbare.

În consecința recercării numitului dn. ministru, conform ordinului d-lui ministru reg. ung. de interne adresat mie cu datul de 15 l. c. sub nr. 5452 pres., am onóre a însciința prezidiul Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român.

Sibiu, 16 August 1905.

ss) Gustav Thalmann,
comite suprem și comite al Saxonilor.

Banchetul.

În sala cea mare de la „Gesellschaftshaus“ s'a dat la ôrele 2 un banchet, la care au participat vr'o 250 persoane. Masa a fost presidată de d-l Partenie Cosma, ér dintre notabilități mai erau de față Dr. C. Istrati, profesor universitar din București și fost ministru de culte, Nicu Filipescu, fost ministru de interne al României, Gr. Ștefănescu, Em. Antonescu, profesor universitar, Iosif Vulcan cu d-na, Stroe Belloescu, I. F. Negruțiu, canonicul Neșiu din Oradea, George Pop de Băsesci, Dr. V. Lucaciș, Dr. Amos Frâncu, Dr. Elia Dăianu, Dr. Miron Cristea. Primul toast l'a rostit d-l Cosma pentru Maj Sa, apoi au mai toastat: I. F. Negruțiu, V. Onițiu, Dr. Lemenyi, primarul orașului Drottlet, Dr. M. Cristea, Gr. Ștefănescu, A. Bârșeanu, și Em. Antonescu.

Serata etnografică.

Séra la ôrele 9 în sala de la „Casa Națională“ s'a dat o serată etnografică, la care s'au cântat doine românesce, s'au jucat dansuri naționale, s'a cântat din fluer și s'a aranjat o ședătore.

Diua II. (Duminică 20 Aug.)

La ôrele 10 s'a ținut ședința II. a „Asociațiunei“, în care s'au cetit rapôrtele. Referentul comisiunei pentru înscrierea membrilor noi a raportat, că s'au înscris ca membri fondatorî cu taxa de 400 cor. I. P. S. Sa Metropolitul Dr. Victor Mihalyi de Apșa, I. P. S. Sa metropolitul Ioan Meșianu, P. S. Sa Episcopul gr. catolic Demetriu Radu, din Oradea (dăruind în același timp și pentru „Casa Națională“ suma de 2000 cor.), P. S. Sa Ioan Ign. Papp, episcopul gr. or. din Arad și P. S. Sa Dr. Vasile Hossu episcopul gr. cat. al Lugoșului. Publicul la cetirea numelor vrednicilor Archierei a isbucnit în aplause.

Membrii pe vieță (cu 200 cor.) s'au înscris: I. Popescu Reghin, Dr. I. Popp, medic colonel în retragere Sibiu, Dr. Ilie Beu Sibiu, d na Eleonora de Lemenyi Sibiu, Dr. Eugen Bran Teaca, D. Câmpianu Sibiu, Cornel și Virgil Tacit Sebeș, At. Boiu Sibiu, I. Henteș Sibiu, I. Enescu Sibiu, I. Petrișor Alțina. V. Damian, proto-popul Zarandului.

În această ședință s'a ales vice-președinte cu aclamațiune d-l Andreiș Bârșeanu, profesor în Brașov.

Ședința festivă a secțiunilor literare.

După amiață la ôrele 4 s'a ținut ședința festivă a secțiunilor literare sub președința d-lui Andreiș Bârșeanu. Cu această ocaziune s'a comunicat, că premiul ce pôtă numele lui „A. Mureșianu“ (300 corone) pentru cartea cea mai bună populară publicată în cursul anului 1904 s'a conferit d-lui Teodor A. Bogdan învățător în Bistrița, pentru colecția de balade și legende despre Ștefan Cel Mare. Tot la această ședință d-l profesor de „a universitatea din Viena Dr. Sextil Pușcariu a ținut un prea frumos discurs despre viața și activitatea canonicului Timoteiș Cipariu din Blașiș, de la nascerea căruia s'au împlinit 100 de ani. — În sfârșit d. Silvestru Moldovan a ținut o conferență despre „Cheia Turzii“.

Reprezentăția lui „Moș Ciocârlan“.

Opereta populară a compozitorului bucovinean Tudor cavalier de Flondor a fost reprezentată la teatrul orașenesc fiind de față un public care abia mai încăpea. A fost o serbare artistică din cele mai frumoșe, care face onóre atât compozitorului, cât și reuniunei române de cântări din Sibiu.

Diua a III-a (Luni 21 August.)

Societatea pentru fond de teatru și-a ținut la ôrele 10 adunarea sub președința d-lui Iosif Vulcan, care în discursul său a recapitulat șfortările acestei societăți până a ajuns la dezvoltarea actuală, putând să construiescă prima scenă românescă stabilă. — După aceea d-l Horia P. Petrescu a cetit o conferență a sa despre Wilhelm Tell, ér prof. Dr. I. Borcea o altă conferență despre „Eminescu și teatrul român“.

A doua reprezentație a lui „Moș Ciocârlan“.

Séra s'a dat a doua reprezentație a operetei „Moș Ciocârlan“. Și de astă-dată a fost afluență mare de public. Aplausele nu mai voiau să înceteze. Compozitorul Tudor cavalier de Flondor a fost bătut cu flori de cătră domnișorele, cari au jucat în piesă, ér d-lui Grigore cavalier de Pantazi, un alt bucovinean, care a jucat rolul lui „Moș Ciocârlan“, i-s'a oferit o cunună de argint.

Diua IV-a (Marți 22 August.)

În această zi s'a ținut ședința a II-a a Societății pentru fond de teatru. S'au înscris membrii fondatorî (200 cor.) „Albina“ și Al. Lebu, Sibiu. Membrii pe vieță d-nii: Partenie Cosma, Sibiu, N. Florescu, Ighiu, Dr. Ilie Beu, Sibiu, Cornel Popescu Deva, Ioan Preda, Traian Oprea, Moldova Nouă, Dr. Remus Roșca, Sibiu, Dr. Elie Daianu, Clușiș, Alexe Pocol, Baia-mare, Avram Corcea, Coștei, Alex. Breban, Baia mare și comuna Tâlmăcel.

Reprezentăția etnografică II.

Cei ce n'au putut participa la serata etnografică I în sala „Casei naționale“, au avut ocaziune a participa la a doua reprezentație dată Marți d. m. în sala cea mare de la „Gesellschaftshaus“. Cântecele și dansurile naționale au fost aplaudate frenetic.

Concursul pentru stipendii.

Tot Marți d. m. s'a ținut concursul public pentru cele 2 stipendii, ce le va da societatea pentru doi tineri cari să se

perfectiune în arta dramatică. Dintre cei vreo 7 concurenți, cari s'au prezentat la concurs și au declamat în fața publicului, s'au aflat vrednici de stipendii d-nii Traian Morariu și Aurel Bănuțiu. Stipendiile sunt de câte 1200 corone.

Inaugurarea scenei din „Casa Națională“.

Séra a avut loc o reprezentație festivă pe scena »Casei Naționale«. S'a predat un prolog compus de d-l Iosif Vulcan, apoi a declamat d-sóra Marióra Voiculescu dela teatrul național din Bucuresci și în sfârșit s'a predat »Fântâna Blandusiei« de V. Alexandri. Tóte aceste producțiuni au reușit foarte bine și au fost mult aplaudate.

Expoziția etnografică și istorico-culturală.

Acastă expoziție cuprinde 37 secții. Partea etnografică dispune de 17 secții, în care sunt expuse tot felul de lucrări relative la situația geografică, la viața comunală, la starea poporului român, industria casnică, ocupațiile agricole și ocupațiunile de interes etnografic. Aici vedem o hartă etnografică a Ungariei, tablouri grafice, documente și diplome vechi, planuri, monografii, tablouri vechi etc.

Interesante sunt păpușile în mărime naturală, cari reprezintă tipul țeranului român și porturile caracteristice după ținuturi, etate, sex, anotimp etc. De asemenea păpuși în mărime de 60 cm., reprezentând portul femeesc român, diferite fotografii, scule de casă și altele. Mai departe obiecte de industrie de casă, țesături și cusături, împletituri, sculpturi în lemn, obiecte de olărie.

În cele 9 secții ale despărțământului ocupațiilor agricole, vedem obiecte necesare la cultura pământului, plantelor, economia vitelor, cultura grădinei, pădurilor, gândacilor de mătase, apicultura, păstoritul. Mai departe arme de vinat și instrumente de pescuit întrebuințate de Români, de asemenea diferite hărți și tabele lucrate de minerii români.

În partea istorică-literară vedem numeroase documente, diplome, portete, scrisori, embleme, uniforme etc. Câteva despre teritoriile peste cari se întind bisericile române, despre averile bisericesci, fotografiile de ale mănăstirilor, bisericilor, reședințelor arhieresci, obiecte de pictură și sculptură bisericescă, cărți rituale vechi și nouă. O mulțime de scrieri literare de ale Românilor din Transilvania și Ungaria, colecțiunii de gazete și reviste între cari »Gazeta Transilvaniei«, începând de la primul număr apărut la 1838. Tablouri de ale pictorilor Mihail Pop, Popescu, d-na Elena Dr. A. Mureșianu, Bran, Simionescu etc.

Despre expoziția acesta ar trebui să scriem colone întregi, chiar de am vré să înșirăm numai numele obiectelor expuse.

ap.

Revista politică.

Brașov, 24 August n.

Dilele acestea s'a ținut un mare sfat în vila din Ischl a monarhului, la care au participat miniștri comuni de esterne, de război și finanțe, și cei doi miniștri președinți, austriac și ungar. Ministrul Goluchovschi și Gautsch și-au dat în audiențele lor părerea asupra propunerii ministrului președinte ungar Fejervary privitoare la afacerile comune. Tot așa și ministrul comun de război. A urmat apoi audiența baronului Fejervary, care a raportat monarhului în special despre afacerile interne ale Ungariei.

Resultatul audienței lui Fejervary se dice că este rămânerea cabinetului său în fruntea afacerilor și după 15 Septembrie. Rămâne acest ministeriu, pentru-că în cestiunea limbei de comandă Coróna nu vré să facă concesii. Și pentru-ca se pôta rămâné, Fejervary a făcut Maj. Sale mai multe propuneri cu privire la mē-

surile de luat pentru *înfrângerea rezistenței pasive a coalițiunii*. Propunerile aceste se fi obținut aprobarea Coróni. Anume, Fejervary ar fi primit imputernicire de a presenta dietei la 15 Septembrie mai multe proiecte de lege. Dacă dieta n'ar voi să le dezbata, Fejervary o va amana prin rescript regesc, și dacă coaliția nu va voi nici după aceea să fie îngăduitore, ar urma disolvarea dietei și alegeri nouă.

Diarul vienes „N. Wiener Tageblatt“ spune, că în consiliul din Ischl s'au luat măsurile necesare față cu ori-ce eventualitate. S'a stabilit între altele, ca pentru întregirea contingentului de pace în Ungaria să fie chemate în serviciu rezervele suplinitóre. În cestiunea militară nu s'a făcut nici o schimbare. La locurile mai înalte nu vor să cedeze nimic în acest punct. Guvernului Fejervary i-se va da o largă imputernicire, ca să zădărnicescă rezistența municipiilor și să câștige respect legilor.

*

Țarul Rusiei a dat un manifest către popor, în care îi aduce la cunoștință *înstituirea adunării naționale a imperiului rusesc*. În acest manifest Țarul dice, că pe lângă respectarea legii fundamentale asupra conservării puterii autocrate, a găsit de cuviință să întemeieze o adunare națională, întinđend beneficiile acestei legi asupra imperiului întreg. În scopul acesta a dat ordin ministrului de interne să-i prezente spre aprobare un regulament pentru alegerea acestei adunări numită „Gusudarstvenaja Duma“, pentru-ca deputații celor 50 guvernamente și ai provinciei militare a Donului să se pôta întruni cel mult în cursul lunii Ianuarie 1906.

Legea pentru constituirea Dumei s'a și publicat. Duma va fi compusă din membrii aleși prin vot de populațiunea imperiului în un termen de cinci ani. Adunarea acesta va lucra în ședința plenară și în secțiuni. Membrii Dumei se bucură de deplina libertate a părerilor lor în discuțiune. Ei nu pot fi lipsiți de această libertate, decât din ordinul puterii judecătorești și nu pot fi arestați. Miniștrii nu pot fi membrii ai Dumei, dér au dreptul să asiste la ședințele ei și să dea explicațiunile necesare. Duma are dreptul să prezente și să primescă proiecte de legi pentru abrogarea său modificarea tuturor legilor existente. Proiectele Dumei discutate de ea, vor fi supuse aprobării consiliului imperiului, care după-ce le va cerceta, va referi Țarului ș. a.

Rusia ar fi intrat așa-dér cu ziua de 18 August în rindul statelor constituționale, deși constituția, ce i-s'a dat, nu e completă și nu mulțumescă nici pe departe elementele democratice.

*

De două săptămâni și mai bine se urméză în Portsmouth (America de nord) *tratările pentru pace*. Tratările s'au deschis sub auspicii puțin promițetóre și de fapt decursul desbaterilor a dovedit, că sunt în joc interese așa de mari, încât cu anevoie se va pute stabili o pace definitivă și durabilă între cei doi beligeranți. Înțelegerea asupra punctelor de mai puțină însemnătate, n'a fost prea grea. Delegații celor două puteri s'au învoit ca: atât Rusia cât și Japonia să se retragă trupele din Manciuria, s'o evacueze cum se mai dice în termen diplomatic; Rusia recunoșce Japoniei influența preponderantă în Corea și raportul de suzeranitate față cu Japonia; calea ferată de la Charbin spre miadă-qi se dá Chinei, care va răscumpăra către Japonia cheltuelile ce acesta le-a avut cu reconstruirea ei;

peninsula Liaotung, Port-Arthur și Dalny le va lua Japonia înarendă de la China și se recunoșce Japoniei dreptul de pescuit pe cōsta siberiană.

Nu s'au putut înțelege însă delegații asupra următoarelor condiții puse de Japonia: Rusia să plătescă Japoniei o despăgubire de război de mai multe miliarde; să-i cedeze acesteia insula Sachalin (teritoriul rusesc); forțele navale rusesci în Oceanul Pacific să fie ținute, și Japonia să ia în stăpânire ei vasele rusesci internate în porturile neutre. Delegații ruși în frunte cu Witte au obiectat, că Rusia nu pôte primi aceste patru condițiuni, căci ar fi o umilire pentru ea să le primescă, Rusia a suferit înfrângeri militare pe câmpul de război, dér n'a fost învinsă.

Se credea un moment, că asupra acestor patru puncte nu se va pute stabili o înțelegere și că tratările de pace se vor încheia fără de rezultat. A intervenit însă din nou presidentul Roosevelt și se dice că s'ar fi făcut o mijlocire și din partea altor puteri neutrale, ca tratările să nu se întreprună și să se aștepte totuși o basă de înțelegere.

În ședința de Marți delegații ambelor state au revenit asupra acestor puncte și se dice că a succedat a se afla o modalitate de împăcare. După o telegramă mai nouă din Portsmouth, Japoniesii s'ar fi învoit să renunțe la *pretensiunea privitoare la despăgubirea de război* și Rusia să plătescă numai o sumă nu prea mare pentru întreținerea prizonierilor de război; a renunțat de asemenea la luarea insulei Sachalin și se mulțumescă numai cu jumătatea de sud a acestei insule, jumătatea de nord rămânând în posesiunea Rusiei; renunță de asemenea Japonia la vasele rusesci internate în porturile neutre, precum și la pretensiunea de a se limita forțele navale rusesci în Extremul Orient.

Pe baza acestora se dice că se va subscrie tratatul de pace.

Inaugurarea Muzeului național și a Expoziției din Sibiu.

Discursul de deschidere ținut de domnul Iosif Sterca Șuluțiu.

Onorată adunare generală!

În numele „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ am onóre a Vă mulțami pentru participarea Domniilor Vostre la actul de inaugurare a Muzeului nostru istoric și etnografic.

Acastă frumoasă sărbătoré, care remarcă un moment important în viața culturală a poporului nostru, a fost anunțată de către comitetul central al „Asociațiunii“ și Majestății Sale regului nostru apostolic, ca celui mai înalt protector al instituțiilor culturale ale tuturor popórelor de sub sceptrul său.

Cu deosebită bucurie aduc la cunoștința d-vóstré, că Majestatea Sa regele s'a îndurat a da și cu această ocaziune o nouă dovadă a iubirii și bunovoinței ce o păstrează poporului nostru și nisuițelor sale patriotice, încredințând guvernul țării, să aducă la cunoștința „Asociațiunii“ noastre mulțumita Majestății Sale pentru învitatele ce i-s'a făcut, și să exprime totodată și „sincerile regrete“ ale Majestății Sale, că reținut de alte afaceri importante, nu pôte participa la serbarea inaugurării muzeului nostru.

Acest preafinal act de atențiune va fi primit și considerat de toți Români din această țară, ca nouă dovadă a bunăvoinței Majestății Sale pentru poporul nostru, și chiar prin faptul, că după timp îndelungat este primul cuvânt adresat de la preafinalul Tron de dreptul către Români din statul ungar, va întări în noi din nou sentimentele de iubire și alipire către glorioasă noastră dinastie, și va fi un nou și puternic izvor pentru întărirea patrioțului nostru, ce poporul nostru l'a păstrat în totdéuna patriei comune.

După aceste mulțumesc Escelenței sale Domnului ministru de culte și instrucție publică, Lukács, care prin hârtia sa din 4 August nr. 2868 adresată presi-

diului, exprimându-și regretul, că nu pôte participa în persoană, a încredințat pe iustrițitatea sa domnul comite suprem Gustav Thalmann, să-l reprezinte la inaugurarea Muzeului nostru.

Mulțămesc mai departe tuturor domnilor, cari au dat ascultare invitației noastre și s'au înfățișat, ca prin prezența lor să mărească splendórea sărbării de ađi: inaugurarea muzeului, cum si tuturor, cari în ori-ce mod ne-au ajutat la zidirea său înzestrarea acestui muzeu.

Idea muzeului — dice-se — nu e scóasă din adăncimea cărților, ci din sufletul popórelor, acest izvor bogat, elocuent și neperitor. Muzeul e arsenalul cel mai puternic, cu care își apără un popor originar, individualitatea și tot ce a moștenit de la străbuni.

Ne-am trezit cam târziu, ce-i drept; dér mai bine târziu, ca nici odată. Cele mai rare obiecte, în decursul secolilor, s'au adunat în muzeul din Viena și cel din Budapesta, care păstrează rare și prețioase suveniruri artistice și istorice din Ardeal, această țară atât de bogată în tesaurare arheologice.

Ultima descoperire măreță, căreia asemenea nicăiri nu se găsește, nu datéază mai departe de anul 1858.

Dovadă sunt cele trei „Tabulae cetratae“ găsite în „Cetatea mare“ din „Auraria Daciae“, precum au numit Români, străbunii noștri, Abrudul. Aceste table ađi sunt ornamentul muzeului din Budapesta.

Muzeul ardelean din Clușiu înființat tot în anul 1858, apoi comisioane compusă de ministrul Dr. Pauler în 3 Iulie 1872, spre scopul căreia dieta votase o sumă considerabilă, a adunat mai tóte obiectele de artă istorică.

În timpul de față s'a pornit o adeverată emulație, o însuflețire la tóte popórele țării pentru înființarea muzeelor. Astfel clerul romano-catolic, Armenii, Săcuii, Ciangăii, ba și unele comitate înființéază muze locale. Muzeul face cel mai bun serviciu, nu numai poporului, căruia aparține, ci patriei întregi. Este mijlocul cel mai potrivit pentru a-se cunoșce reciproc popórele țării. Prin cărțile și prin produsele literare peste tot, se dovedesc gradul de cultură al unui popor, cu deosebire evoluția și progresul literaturii.

Poporul nostru, scăpat abia de o jumătate de secol din sclăvie, luptând puțura cu porniri contrare dezvoltării sale naționale, nu s'a putut ocupa cu lucruri de artă istorică, care e internațională, care cucerește și de țot mai mult teren, se nimicește ceea-ce e cultură națională, ne-am pus pe lucru. Astfel a înființat Asociațiunea, ca centru cultural al Românilor de sub coróna Sfântului Stefan, acest palat al mușelor.

Primul impuls de-a zidi muzeul, ni-l'a dat domnul primsecretar Dr. Diaconovich. Meritul domniei sale este de a fi pipăit pulsul, dispoziția Românilor și de a fi pipăit cu propunere concretă la timp potrivit, când românimea: un glas mai așteptat. Dovadă e însuflețirea ce a întimpinat ideia la publicul românesc; ori-ce ideă sublimă, decât terenul nu-i pregătit, s'a născut mortă. Ca să mă folosesc de un exemplu, pentru-că după axioma cunoscută: „A major ad minus fieri potest argumentatio“, mă provoc la cea mai convingetóre dovadă, ce ne-o servește un act istoric, petrecut aici în Sibiu. Genialul și idealistul împérat Iosif al II-lea, călătorind prin Ardeal și vedénd pe țeran degradat la sörtea vitelor, într'un moment de sublimă și divină inspirație s'a pus și cu mâna proprie a scris în 4 Iunie 1783 aici în Sibiu un decret, prin care a vrut să ștergă și numele de iobagiu, în dișa densusului: rușinea secolului. Marele împérat însă n'a isbutit, pentru-că nime nu l'a înțeles. Bietul iobag a trebuit să-și porțe jugul până la anul 1848, când fulgerul revoluției franceze a luminat secolul. Atunci s'au găsit ómeni providențiali, cari au pus ideia în lucrare. Dér: „Et voluisse sat est“.

Românul ține minte, și păstrează cu pietate în inima sa memoria acestui human și drept Domnitor.

Idea zidirii muzeului odată pusă de comitetul central în lucrare, a născut o altă idee, care asemenea e idea d-lui Diaconovich.

Domnia Sa a propus și aranjat cu ajutorul comitetului central loteria, în folosul zidirii muzeului, apoi răscumpărarea feliicitărilor de anul nou. Ceea-ce a sporit capitalul zidirii cu 26,695 corone 63 fil.

Înainte de tóte am să spun, că intravilanul pe care s'a zidit casa de chirie în strada Morii nr. 6 și acest muzeu, l-a cumpărat comitetul central în anul 1897 de la d-na Maria Weindel, cu 22,000 fl. Pe acel intravilan se aflau nise hu-

rube, o ferărie și un fel de grădină pusă; é la fundul grădinei zidul și valul orașului.

Contribuirile, ce comitetul, pe baza concesiunii ministeriale le-a adunat, precum și numele marinimoșilor contribuitoari sunt cunoscute publicului din publicațiile comitetului central. Mă voiu mărgini numai la unele momente istorice necunoscute publicului; momente ce se légă de numele acestui oraș, și de locul unde se află acest muzeu, momente ce trebuie eternizate în istoria țilei de ađi.

După ce adunarea generală ținută în Mediaș în 27 și 28 August 1897 a decis zidirea muzeului, comitetul central a publicat un concurs pentru proiecte de zidire, în urma căruia s'au prezentat 26 de planuri. Acestea au fost înaintate Reuniunii arhitecților din Viena spre cenzurare și spre a ne propune premiarea celor mai bune trei planuri. Acestă reuniune a numit din sinul său trei persoane ca juriu, anume: pe d-l Francisc cavalier de Gruber, profesor și consilier aulic, apoi consilierul arhitect Alexandru de Wielmans și ca suplent pe Anton Weber. Acest juriu a propus, é comitetul nostru a premiat la locul prim planul d-nului Aladár Baranyai din Zagabria, la locul al doilea planul d-lui Márton Akos din Budapesta și la locul al treilea planul d-nilor Zoltán Reiss și Francisc Faludi din Budapesta. Zidirea, care ne-a costat 158,426 corone 97 fileră, s'a executat după planul premiat la locul prim.

Intreprindătorul zidirii a fost domnul arhitect Gustav Maetz, sub controla d-lui inginer Iosif Schuschnig, care a compus planurile în detalii, ambii din Sibiu, é comisia edilă, sub a cărei îngrijire s'a zidit, au format-o d-l: protopop Togan, Dr. Beu și eu. Sculptura a săvârșit-o Iosif Schneider din Sibiu, pictura Iohann Hofrichter fiul, din Reichenau în Bohemia.

Lucrările de tâmplărie Emil Petruțiu din Sibiu. Pictorul I. Kautz din Viena a furnizat cortinele și culisele scenei.

Firma Körtin din Budapesta a fost furnizorul caloriferelor, é Fritz W. Elges al mobilierului și al draperiilor.

Parcul din curte l'a aranjat grădinariul Anton Förstl din Sibiu.

Toți acești domni, primescă multă-mita binemeritată. Cu deosebire multă-mesc onoratei comunități orașenești și onoratului magistrat, cari ni-au dat concesiunea de a pute depărta zidul și valul, prin ceea-ce parcul orașeneșc a devenit cel mai frumos punct al acestui oraș.

Merită să amintesc un fapt frumos și rar în ziua de ađi, lipsită de ideal, fapt ce juriul arhitecților din Viena a săvârșit în favorul Asociațiunii. Informații acești domni prin scrisoarea prezidiului Asociațiunii din 16 Martie 1903 nr. 249 despre scopul umanitar ce-l urmăresce Asociațiunea, precum și despre mijlocele, ce cu crucerii le adunăm de la popor, juriul prin scrisoarea sa din 20 Martie 1903 nr. 600 a renunțat la orice pretenșiune său remunerațiune, atât pentru reușirea și propunerea ce privește muzeul, cât și ce privește casa noastră de chirie.

Depărtaarea valului și a zidului s'a săvârșit prin membrii familiei Joandrea din Sibiu. Acestă lucrare colosală a ținut 7^{1/2} luni de zile, s'au întrebuițat 8850 zile de lucru cu palma și 15,980 încercările de cărău au depărtaat pământul și cărămiđile, 125 kilograme praf de pușcă și 50 kilo dinamit, apoi 350 metri de sirmă, ca fitil pentru aprinderea pravelui și a dinamitei, s'a folosit la spargerea zidului și valului. Și numai cu mari și extraordinare efortări a fost posibil a depărta valul și zidul. Intreprindătorii au primit 11,000 cor., din care sumă Asociațiunea a dat 5000 cor., é „Casa de păstrare“ 6000 cor. Notez, că n'a fost suflet de om în Sibiu, pe care l-au putut purta piciorole, care n'ar fi asistat la acel spectacol.

Sibiul, unde am zidit acest muzeu, are un trecut foarte interesant, a fost de repetite ori capitala țării și a jucat un rol de prima ordine în istoria Ardealului, mai ales după ce regele Andrei al II-lea în a. 1217 i-a adunat într'un trup național pe toți Sașii: în provincia Cibiniensis, sub un cap național: Comitela națiunii săsesci.

Dér Sibiul și din punct de vedere românesc își are însemnătatea sa. Unele evenimente mai însemnate din trecutul istoric al acestui oraș, publicului românesc necunoscute, le-am publicat eu în revista noastră „Transilvania“, apărută în Aprilie a. c.

Istoria contemporană a Românilor ardeleni, numai în legătură cu numele acestui oraș se va pute scrie. Aici s'au ținut toate conferențele, congresele politiconationale românești de la anul 1848 în-

coce, precum și dieta din 1863—64. Mulți bărbați însemnați aici și-au făcut studiile juridice, dintre cari amintesc pe Bărnuiu. Aici a fost internat și arestat Grigorie Maior, fost profesor și în urmă episcop în Blășiu.

Tot aici a fost închis și renumitul cronicar Șancai. În fine Avram Iancu, căruia aici i-s'a tulburat mintea, în urma palmilor ce le-a primit în arestul din Alba-Iulia, ca răsplată de la brutală stăpânire nemulțămitoare.

E un tainic joc al sorții coincidența, ce ursita mi-a rezervat mie. Astfel a fost scris în stele, ca pe mine, care am onorea și fericirea să prezidez actul de inaugurare, personal încă să mă lege o reminiscență, un fapt istoric de acest oraș. Prinsepele Ardealului convocase dieta țării pe 20 Aprilie 1866 în libera cetate regescă Sibiu. În acea dietă s'a publicat diploma nobiliară a familiei mele, „nemine contradicente“. Astfel nu mai putea să aibă pe acele timpuri o diplomă nobiliară putere de drept.

Am amintit acest fapt istoric, eu însă personal mărturisesc principiul enunțat de un renumit legist al anticității că: „Numai acela é nobil, pe care virtutea sa îl nobilitază“.

Locul acesta, unde se află acest palat încă-și are însemnătatea sa istorică. Multe vieți omenești s'au stins la acest loc și mult sânge a curs. Muzeul acesta é zidit pe ruinele valului și zidului, care a servit cetățenilor începând de la a. 1699, de bastion în contra Turcilor și altor dușmani externi și interni. Fortificarea s'a făcut după planul inginerului italian Giovanni Marando Visconti. Am văzut planul ce se păstrează în biblioteca baronului Bruckental. La locul acesta ce se numește Soldisch, s'a construit zid dublu, pentru-că din partea acesta era cetatea espusă atacului, partea dinspre apus fiind înconjurată cu lacuri naturale și artificiale. În timpul ce noi am zidit acest palat, s'a săpat la vre-o câți-va pași de aici un canal adânc, acolo s'au găsit multe schelete de om, și un sicriu, sigur osémintele soldatului căduți în luptă. Când s'a terminat depărtaarea valului și a zidului, un djar german din loc a exclamat duos: „Etă și ultimele rămășițe din vechiul Sibiu dispărate“. Mai é de însemnat, că precum am cetit într'un memoriu al unui contemporan, de pe zidul ce a stat în acest loc a cădut în a. 1764 generalul Br. Bucov, care de la a. 1762 începând a fost prezidentul guvernului civil și militar în Ardeal. Acest guvernator persecutate pe Români gr. orientali în modul cel mai brutal. Se dice, că de la acel accident i-a urmat mórtea.

Acesta é istoricul din trecutul locului, ce se légă de prezentul acestui muzeu.

Cu inaugurarea muzeului é împreunăreunată și esposiția, ce astăzi se pune la dispoziția cercetătorilor. Acestă esposiție é a patra, ce Români o aranjează. Și are scopul a înlesni înzestrarea muzeului. La reușita acestei întreprinderi au contribuit cu mult zel și abnegațiune toți funcționarii Asociațiunii și despărțămintele acesteia, apoi reuniunile femeilor române, mai ales cea din Sibiu, cu deosebire prezidenta acestei reuniuni, dómna Maria Cosma, a desvoltat o extraordinară activitate la primirea, consemnarea, sortarea și aranjarea tuturor obiectelor întrăte la esposiție și mulți singuratici precum și esponenți din țera noastră și din România, ale căror nume numai după terminarea esposiției se va pute publica, după ce vom fi primit raport detaliat de la direcțiunea esposiției, când se vor pute aprecia meritele fie-căruia.

Și până atunci primescă toți aceștia sincerele multămite din partea comitetului central.

Cu deosebire accentuez la acest loc meritele d-lui Diaconovitch, care are partea leului la reușita esposiției. Domnia-sa ajutat de zelozii funcționarii, anume de harnicul secretariu al II-lea d-l Lăpădatu și de neîntrecutul hiperzelozul archivar, d-l Romul Simu, a aranjat și condus toate lucrările ce cu drept cuvânt se pot numi: multe și grele. Cu un cuvânt: d-l Diaconovitch a fost urzitorul intelectual și făptuitorul principal în afacerile esposiției.

N'avam monumente de artă, cu cari să ne mândrim; avem însă obiecte, cari vor întări în noi înșine consciința forțelor noastre naționale și tot-odată vor impune și ómenilor de specialitate respectul cuvenit pentru importanța elementului nostru.

Amintesc între altele cel mai important document din istoria nómului românesc, cerculariul episcopului Aron, cu care a deschis școalele din Blășiu în anul

1754. Școale, cari după mărturisirea istoricilor au deșteptat întreg nómul românesc din somnul cel de mórte la cunoscința originiei sale.

Un alt document, de mare valóre istorică, de o prețioasă dovadă despre adevărul patriotism al Românilor é: Stindardul sub care a luptat escadronul de husari, 130 feciori, augajați și provăduți cu cai, arme, haine și toate cele trebuințioase, apoi dăruiți tot de episcopul Aron, împărătesei Maria Therezia ca ajutor în războiul contra Prusilor. Acest stindard se păstrează la metropolia din Blășiu. (A se vedé: „Catalog des k. u. k. Heeres-Museum, apoi epistola d-nului preposit capitular Moldovan din Blășiu, ce se află la nr. 430 în indicele esposiției și nr. 214 unde s'au introdus în indice obiectele espuse.)

De remarcat é admirabila grupă a „Junilor“ din Scheiul Brașovului, ce reprezintă o serbare, a cărei origine se perde în negura timpilor seculari. An de an, a patra și de Pascol, tinerii călări, cu înfășoare de voinici, într'un conduct impasant, percurg orașul, în frunte cu surlașul. Acestă grupă a prezentat-o dómna Ana Nica, soția d-lui Teodor Nica, directorul băncii naționale din București, reginei din România, pentru asilul din Siegenhaus lângă Neuwied. De acolo spre același scop a ajuns la Frankfurt și Londra. De acolo un impresario a dus-o în America. Intórsă la București, regina Elisabeta a oferit-o societății policlinice, de la care dómna Nica a răsкупerat-o; é acum a espus-o și a dărui-o pentru muzeul nostru. Primescă dómna și domnul Nica, pentru acest prea frumos și scump dar, sincerele noastre multămite.

Cu laudă trebuie să amintesc și obiectele espuse de despărțămintele Brașov, Blășiu și Clușiu. Cu deosebire d-l director Dr. Frâncu a desvoltat o activitate demnă de tótă lauda. A colectat în comunele despărțământului 1176 obiecte. Le-a aranjat după natura lor în 14 liste. Obiectele etnografice 167. Din secția de arte frumoase 48. Diferite monete antice, medalii, etc. 916. Din secția istorică: Cărți vechi, tipuri, documente, potire, prapori, sculpturi, litere donaționale de la Domnitorii din România, zapise, cronice, manuscrite, etc. cu totul 45.

Primescă multămite binemeritată.

Atrag atențiunea Domniilor Vóstre asupra colecțiunii domnului Petru Popovici din Brașov, în care se află arme vechi, animale răpitoare, mai multe sburătoare, nobile și răpitoare, unele rare, exotice, preparate și umplute.

Tot din Brașov s'a espus o tablă de tipar din anul 1761, pe pe timpul episcopului Dionisie Novacovici.

În secțiunea bisericeii ortodoxe române se află cele mai vechi antimise românești cunoscute până acum, între cari unul de la Ioasaf II. metropolitul Bălgradului din 1672 și altul de la Varlaam, metropolitul Bălgradului, de la 1686 aub craiul Apafi Mihail.

Cea mai veche iconă românescă reprezentând pe Alesandru Macedonénu de monahul George.

Apoi o mulțime de manuscrite și cărți bisericesci vechi rare.

În urmă mai amintesc o cerată romană și o copie de pe acesta în gips, bine reușită, care reprezintă cultul lui Bachus. S'a dărui muzeului de dómna Iustina Olariu din Sibiu.

Avem apoi lucruri de mâna femeii române, care în gust fin, în executare artistică, întrec tot ce s'a produs de țărancele altor popóre. Cu ornamentica de casă a poporului român negreșit că numai laudă vom seceza de la publicul priceptor. Aici emulează civilizațiunea cu cultura națională, școala, învățătura, cu talentul născut. Avem tesături și cusături admirabile trimise de fostele noastre eleve, altele de tótă frumșea lucrute de mâna țărancelor fără școlă. Sunt sigur, că la ori-ce esposiție ar fi ambele premiate. Greutatea ar fi numai, căreia să se dea preferință: școala, ori talentului înăscut. La vederea atâtor lucruri frumoșe, elegante și delicate, apoi a portretelor țărânilor și țărâncelor noastre, mi-a venit în minte fără veste ceea-ce W. Hochmann și Martin Opitz, în opul lor: „Beschreibung der Erde“ pagina 3074 au dis: „Din această mestecătură, din care poporul Valah își trage originea sa, se desvoltă capete, cari sunt clasice și s'ar pute folosi și de model pentru piatră scumpă. Capete, cari și în lăuntru ascund ceea-ce pe din afară ne arată: căci o minte, o judecată mai ageră, o ușurință de a înțelege repede, împreunăată cu o purtare îndemnată, precum vedem câte-odată la cel mai de rând Valah, nicăir ni vom găsi“.

Durere, că inteligența română, care și de și vine în atingere cu țărânimea, nu-și dá destulă silință pentru de a abate pe țărancele noastre de la marea greșală a-și schimba portul, a-l modernisa.

Portul românesc é reprezentat aici în muzeu, din Ardeal, din Ungaria și din Bănat. Ar fi însă o batjocură pentru generațiunea de ađi, decât posteritatea numai din muzeu ar afla de portul ce l'au purtat străbunele.

Străinii, cari cercetează țera noastră n'au destule cuvinte de a admira acest port elegant și cochet. Decă țărancele noastre nu-l apreciează, precum ar trebui, nu găsesc alt argument, decât că: Ochiul vede tóte, numai pe sine nu.

Un exemplu. În anul 1876, când Majestatea Sa regele nostru a vizitat Sibiu, un djarist venit anume din Germania, întors acasă, între altele a scris:

„Am vădut în Sibiu fete de român, într'un admirabil costum național; fete atât de frumoșe, încat trei astfel de frumoșei ar fi în stare a face o cetate germană renumită“.

Imbrăce-se aceste fete în haine streine, și nime nu le mai bagă în sémă.

După acesteia nu-mi rămâne altceva de făcut, decât să rog pe marele Dumnezeu, care a strecurat nómul nostru prin restriștea timpurilor barbare, prin ne mai pomenita sclăvie, și ne-a învrednicit să ajungem acésa și de bucurie, de sărbătoare națională, să primescă sub ocrotirea sa această casă românescă.

Ér nómului românesc, căruia în numele Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român îi predăm acest palat, să-i fie un Bastion, din care nu cu armele ucigătoare, precum își apérau odinioară cetățenii pe acest loc averea și viața, ci cu armele sciinței, sub paza legilor, în linisce, departe de sgomotul țilei, în nobilă emulație cu celelalte mușee patriotice, din generație în generație să-și aperse acest foclar cultural, unde se vor păstra relieviile trecutului și creațiunile sufletului românesc.

Așa să fie!

Acum, vă rog domnilor, să mergem să cercetăm esposiția.

Discursul d-lui Iosif Vulcan

la deschiderea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, în Sibiu, la 8 (21) August 1905.

Domnilor și dómnelor!

Înălțătoarele festivități, la cari avem plăcerea să luăm parte țilele aceste în Sibiu, tóte împreună formeză o mare sărbătoare națională.

Mare sărbătoare națională, căci nici o națiune n'are și mai sfântă decât aceea, când fiii și ficele ei întruniți din tóte părțile, își închină tot sufletul și tótă inima, tot talentul și tótă stăruința, pentru afirmarea culturii nómului lor.

Este o simțire deliciósă, o simțire care ne încălđesce tótă ființa, vederea acestei elite a societății românești, venită de pretutindenii a-și dan concursul la ridicarea și falfăirea steagurilor arborate de societățile noastre culturale, cari s'au cređut datóre a se presenta de astă-dată aici, spre a face cât mai complet tabloul progresului nostru.

O sublimă bucurie și o măreță fericire trebuie se simtă fie-care Român, căci tabloul acesta ne arată puterea de viață a elementului românesc.

Tabloul acesta, veștejind descurajarea, ne spune nouă și tuturor, că antuncia când vorba é de presentarea propășirii noastre în cultură, uităm ori-ce piedecă și greutăți, nu vedem decât stégul arborat și nu simțim decât dorul fierbinte de-al servi cât mai zeloz; scopul sfânt ne înfrășesce pe toți și cu focul dragostei alergăm să ne facem datorii, bine sciind că numai cultura póté să fie temeliea nómului nostru, și mai respicat — că numai cultura națională póté să-i dea viață fericită și viitor frumos.

De la acesta mare serbare, cum am fi putut lipsi noi, Societatea pentru fond de teatru român? Societate care servesece sub flamura idealismului! Societate care s'a înființat anume pentru răspândirea culturii românești!

Ne-am crezut datori a veni aici, ca să luăm și noi parte la marea sărbătoare a națiunii, să aducem geniului nostru național tributul profundului devotament, să ne bucurăm împreună cu toți frații întrușiți și stringându-ne mâna cu dragoste, să ne închinăm cu evlavie sfântului stindard, pe care strălucesc cuvintele: Cultură națională.

Am venit, ca la această festivitate să prezentăm nemului nostru un dar de sărbătoare, un modest rod al muncii noastre.

Adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român de astă-dată are o însemnătate mai mare decât până acuma.

Ea ne oferă momentul dorit, să asistăm la inaugurarea primei scene românești, ridicată cu concursul Societății noastre.

Scenă modestă, care însă are să ne desvăleie comora calităților poporului, din care facem parte.

O nouă și stăruitoare școală pentru răspândirea culturii românești; un nou templu în care au să se închine, să se mângâie și să se îmbărbăteze câți își iubesc nemul.

O scenă modestă această, dă, în viața Societății noastre, un pas înainte spre scopul dorit.

În fața ei stau emoționat. În momentele aceste îmi revine trecutul, cu anii de iluzie ai tineretelor, cari au arborat ca un vis frumos stindardul acestei instituții. În amintirea mea se împrespetează toate momentele de bucurie și de duioșie. Par' că revăd pe tinerii entusiaști, cari au murit cu plete albe, fără să-și zărescă intrupat dorul. Și sub impresiunea acestor vederi, mă închin lui Dumnezeu și mulțămesc pătruns de grațitudine, că mi-a rezervat tocmai mie, drept răsplătă divină a muncii unei vieți, înalta bucurie, ca în numele Societății pentru fond de teatru român și în fruntea vrednicilor mei colegi din comitet, să ofer Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, și prin ea iubitelui nostru neam, această primă scenă românească, făcută cu cheltuiala Societății noastre.

Vorbind din locul acesta stau sub impresiunea scenei. O simțire fermecătoare această, care par'că-mi deschide o lume nouă. Văd petrecându-se în fața mea o viață plină de frumuseți întineritoare, viața nemului românesc cu toate calitățile lui.

Frumusețea calităților mă încântă, ceea-ce însă în deosebire mă cucerește, este limba ce-aud sunând în jur de mine, o limbă dulce și armonioasă, care-mă pătrunde totă ființa și-mi înalță sufletul.

În momentul acesta simțesc, că limba nicăiri nu sună atât de pătrunzător, ca de pe scena teatrului. Scena e organul cel mai potrivit pentru a scoate la iveală toate frumusețile unei limbi. Eță puterea scenei. Eță misiunea ei.

Limba fiind puterea cea mai covârșitoare a scenei, din capul locului se impune datoria a ne îngriji, ca în teatru să se presinte o limbă corectă, care poate să fie oferită auditorului drept model de imitare. Dacă nu facem această, îi dăm prilejul să audă tot felul de pocituri, cari de pe scenă trec ușor în graiul comun și schimonosesc limba. Astfel teatrul, în loc de a folosi, ar strica. Eță cuvântul, care ne îndatoră ca de la ori-care autor, mai întâi de toate, să cerem o bună limbă românească.

Limba noastră literară în timpul din urmă a apucat să înainteze frumos. Direcțiunea populară ce a luat, o face mai românească și astfel o aduce mai aproape de aceia, la cari se adresează. Salutăm în totă inima pe tinerii cu talent și cu pregătiri, cari se afirmă cu atâta succes drept stegari ai viitoarei noastre literaturi.

Diracțiunea latinistă a dispărut cu desăvârșire, căci limba ei n'a fost adevărată limbă românească, ci o creațiune artificială prea latinizată, pe care poporul n'a înțeles-o. Prin escesul aberațiilor sale aujunserăm la stadiul ciudat să avem două limbi: una pe care o scriau intelectualii și alta pe care o vorbește poporul.

Un desastru mai monstruos nici că se poate închipui.

Spre norocire, ne-am trezit din visul ameteții latinizatoare și astăzi ne aflăm pe calea cea mai bună.

Să băgăm însă bine de seamă, ca trecerea această din o direcțiune în alta să nu se facă într'un fel esagerat și astfel greșit. Având drept steag al dezvoltării limbei noastre direcțiunea populară, să nu scotem tot ce nu pare a fi popular, ci numai ce nu-i românesc.

Să respectăm cuvintele introduse în uzul comun și să nu introducem decât de acele, cari lipsesc din graiul poporului.

Urmărind cu luare aminte dezvoltarea limbei noastre literare dincă de Carpați, vedem că s'au ivit și unele schimbări, cari nu pot să fie aprobate. Tendința de a crea o limbă cât mai populară, eliminând multe cuvinte latine de mult încetățenite și introduce o drăje de vorbe mai cu seamă slave și de alte semănții, pentru-că acele ar fi mai aproape de popor.

Astfel câtă vreme mai de mult limba noastră gemea de latinisme, — astăzi începe a fi încărcată de slavisme și de alte străinisme. Dintr'un extrem, putem să cădem în altul: din extremul latinist, în cel slavist.

Cuvântul „popor” după unii, nu mai e bun; dacă vrîi să scrii neaoș românesc, dăci „norod”.

Ei scriu „slavă” și „slăvit”, deși avem frumosul cuvânt: „mărire” și „mărit”.

Délurile cu vii, cunoscute mai de mult cu numele de „promontor” — acum se numesc mai pe românesc „podgorie”.

Verbul „garantéză” li-s'a părut prea latinesc și l'au înlocuit cu altul, care „chezășuesce” de românească sa.

În loc de „a conduce”, li-e mai atrăgător „a călăuzi”; în loc de „literă” — „slovă” și în loc de a „înainta” — „a hălădui”.

A scrie „exemplu” e prea latinesc. Cu cât mai verde românesc sună cuvântul „pildă”?

Cuvântul „meserie” nu le ajunge, mai dăci și „meșteșug”.

A „forma” ceva asemenea le pare prea latinesc; unii scriu în stil mai popular și mai curat românesc a „alcătui”.

Ceea-ce însă mai tare isbesce din câte exemple ași putea cita, este treimea: gospodărie, gospodar și gospodină.

Se știe că la noi dincă de Carpați, poporul român nicăiri nu cunoște cuvintele aceste. Nici chiar în Bănat, unde s'au vîrit în limbă cele mai multe vorbe slave. Nici trebuință n'avem de ele, căci noi dăcem: economie, econom și economă. Ba sunt și urite, cele mai isbitore și respingătoare slavisme. Și totuși ce să veđi! De un șir de ani se introduce și la noi în multe scrieri menite pentru popor ca cuvinte populare.

Pentru-ce? Pentru-că ele se află în graiul de peste Carpați și în deosebire în cel din Moldova.

Ei bine, noi adoptăm cu plăcere cuvintele de dincolo, dacă acele sunt frumoase și românești; dăci a introduce astfel de slavisme și la noi, este a ne murdări limba.

Tendința de frunte în dezvoltarea limbei noastre ne impune datoria, să stăruim ca aceea să devină cât mai ourată, cât mai românească.

Eță stégul nostru literar.

Aderenți ai acestui stég, trebuie să veghiăm cu ochii 'n patru la formarea limbei noastre, ca nu cumva într'una din zile să ne „pomenim” cu fraze „populare” de aceste:

„Slova alcătuesce slava norodului. Gospodăria meșteșugită chezášuesce hălăduirea gospodarului. Gospodina dă 'n vileag pilde călăuzitoare la cinste.”

Am pronunțat principiul. Nu insist mai mult asupra lui, căci de sigur toți sunteți de o părere cu mine. Scopul meu a fost numai să atrag luarea aminte asupra porneiri greșite ce se observă la unii mînuiitori ai condeiului la noi în timpul mai nou.

Ește și de prisos a lungi vorba asupra acestei cestiuni, căci pericolul nu este

atât de mare; tot ce nu e natural, piere de sine. Cum curentul latinist a dispărut, astfel are să se stingă și acesta, spre a face loc unei direcțiuni radicale românești.

Dorind din inimă ca și ocaziunea această să contribuie la întărirea acestei direcțiuni, vă salut cu stimă și deschid adunarea generală.

SCIRILE DILEI.

— 24 August n.

Seminar de limbă română în Viena.
Prin deciziunea Nr. 20,512 din 24 Iulie 1905 a ministeriului c. r. de culte și instrucțiune austriacă s'a înființat la universitatea din Viena un *seminar de limbă română*, cu a cărei conducere a fost însărcinat la propunerea unanimă a colegiului profesoral d-l Dr. Sextil Pușcariu. Acest seminar susținut de ministeriul de culte și instrucțiune din Bucuresci își va începe activitatea sa cu începerea semestrului de 6 luni 1905/1906 în localitățile proprii VIII, Lammgasse 7. Prin cursurile de limbă română în anul trecut la Universitatea din Viena d-lui Dr. Pușcariu i-a reușit să câștige pentru studiul limbei noastre o samă de studenți străini și români, cari vor deveni membrii ai seminarului. Afară de aceea d-l Pușcariu va continua să țină la universitate cursuri de filologie romanică; în catalogul prelegerilor pentru semestrul viitor s'a anunțat un curs de „Derivațiune comparată a tuturor limbilor romanice”.

Despărțământul »Zărnești» al Asociațiunii după o lungă pauză și nelucrare de 2 ani de zile și-a ținut adunarea cercuală Duminea trecută în Zărnești. La adunare au luat parte numai membrii și popor din Zărnești. S'au înscris mai mulți membri noi și s'au încasat 114 cor. Comitetul pe restul noului period a. 1905 și 1906 s'a ales și constituit în modul următor: Dr. Iancu Mețianu director, protopresb. Ioan Dan v.-președinte, preoții Moise Brumboiu (Tohanul-vechiu), Moise Micu (Poiana mărului) și Ioan Strevoiu (Zărnești) membrii în comitet, cassar Nicolau Pană inv., controlor Nicolau Spârchez inv., ér notar Pompiliu Dan. — S'au luat măsuri pentru ca despărțământul să se desvôle în viitor activitatea cuvenită și în special pentru ținerea de prelegeri publice populare în cele 5 comune de pe teritoriul despărțământului.

Din suferințele fraților noștri macedonenii. Din Ianina se anunță, că locitorii români ai orașului Balasa (Macedonia) au părăsit orașul, pentru a nu căde victime amenințărilor grecesce. Președintele comunității române bisericesce Ghiță Tege, fostul director al școlii române D. Șumba și actualul director T. Vasoti s'au refugiat împreună cu alți notabili români la Ianina. Sosiți aici au rugat pe valiul turcesc, să-i ia în apărare contra furiei Grecilor. Valiul a și dispus, ca 200 soldați turci să păzescă granița turco-grecă.

Din Monastir se anunță oficial, că o bandă grecă a provocat pe Românii din orașul Veria, să renunțe la naționalitatea, școlile și biserica lor. În cas că nu s'ar supune în timpul cel mai scurt acestor amenințări, toți Românii vor fi uciși. Guvernul turcesc a trimis trupe turcesce la fața locului întru apărarea Românilor.

Răscole în Basarabia. »N. Fr. Presse» a publicat o corespondență din Bucuresci cu data de 14 August st. n. în următorul cuprins: »Din Chișinău s'a dat de știri autorităților de aci, că a izbucnit o răscolă obștescă a țeranilor români în ținuturile Soroca și Orhei în Basarabia. Mișcarea revoluționară a plecat din orașul Rezina (Rezina lângă Nistru. N. Red.) unde Moldovenii au cerut de la guvernator introducerea limbei române în școli, biserică și administrație. Au votat de asemenea într'o adunare sgomotôsă o rezoluție prin care cer de la guvernul rusesc, să pună capăt răscolului și să primescă deputați români la adunarea națională. În satul Șoldănesci s'a adunat mare mulțime de țerani, au pus stăpânire pe biserică și pe școală, unde au ținut întruniri. Pe preoții, învățătorii și slujbașii, cari s'au arătat că țin cu Rușii, i-au bătut. — În Chișinău a fost un foc mare. A început de la o explozie într'o casă, unde s'a aflat o cîtime de dinamită și arme pentru revoluționari. Guvernatorul Basarabiei, Harughin, se silște fără folos a învinge răscolă, căci îi lipsesc oștile trebuitoare, aflându-se mai toată la granița di'nspre România, pe unde se fac multe dezertări și pe unde trec persoane compromise din Rusia afară. România a

întărit și ea paza la granița rusăscă trimițând oști multe.

Acastă știre a ajuns și în »Le Temps». Cum că nu o are din »Neue Freie Presse» se dovedesce prin faptul, că în loc de Orhei, are Orghief, deci a fost scrisă de un rus, care a scris pe h româneș cu g ruseș, care se cetesce tot h. — Ce e adevărat în aceste știri nu putem ști, de și ar fi prea de dorit să știm. În ori-ce cas nu sunt luate din vînt.

Intunecimea de sóre din 30 August n.
O intunecime de sóre se ivesce, precum se știe, atunci, când luna ajunge drept în linia care lăgă sórele de pămînt, acoperind astfel sórele. Împlîndu-se această, o parte a pămîntului ajunge în umbra lunii și pe pămînt se ivesc pentru vremea cât durează intunecimea fel de fel de fenomene ciudate. Intunecimea deplină a sóreii, care va urma în ziua de 30 August se va pute vedé numai în următoarele părți ale pămîntului: în Spania, insulele Baleare, Algier, Tunis, Tripolis, Egipt, Marea roșie până în partea de sud a Arabiei. La noi intunecimea va fi parțială, adevă numai o parte din sóre va fi intunecată și se va pute vedé între orele 2 — 4 d. a., dacă ceriul nu va fi cumva înorat. În țările și mările mai sus amintite, unde se va vedé intunecimea totală a sóreii, se vor face în timpul intunecimei cercetări științifice de cătră cei mai învățați astronomi. Aprope toate statele europene au trimis la fața locului (în Spania, Algier etc.) numeroși învățați, cari avînd la mînă ochiari și alte instrumente astronomice, vor urmări toate lucrurile și fenomenele, ce se vor ivi în decursul intunecimei atât pe sóre, cât și pe lună și pe pămînt. De ar avé numai învățații vreme frumoasă în ziua de 30 August, căci de altfel totă truda lor ar fi zadarnică!

Arestări senzaționale. »Russische Correspondenz» află din Petersburg, că Duminea, a doua și după proclamarea constituției rusești, câteva persoane s'au intrunit în casa consoculului profesor Miljakow, lângă Petersburg. La ora 1 după amiază apărú poliția, care arestă după o scurtă perchișiție, pe toți cei de față. Printre arestați sunt Gordjejeff, inginer celebru, Swiatkowski, férte cunoscut medic, Ulman, electro-technician, directorul uzinei pentru iluminarea Petersburgului, profesorul universitar Brandt și câțiva scriitori. Toți au fost transportați în trăsuri, la închisorile din Petersburg. Faptul a produs o vie impresione. Miljakow este scriitor celebru și ca om politic face parte dintre constituționalistii moderați.

Un sat unde nu se fuméză. În apropiere de Sibiu — scrie corespondentul »Universului», care s'a dus la sărbările culturale ale »Asociațiunii» — se află satul Tălmaci, situat nu departe de Turnul roșu. Satul în urma secerii și e plin de clăi de paie și de fân. Spre a preveni izbucnirea urii incendiu, autoritatea comunală din localitate a interđis cu desăvârșire fumatul în strădile acelu sat. Un român din Bucuresci d-l Alex. I. Rădulescu, care nu știe dispoziția această, întră în sat avînd în gură o țigară »sultan». Căți-va țerani, cari treceau pe acelaș drum, îndată ce-l vîd, îl înfașcă și-l duc de guler în fața judecătorului. Bietul d-l Rădulescu, era în cea mai mare primejdie de a suferi întréaga rigóre a legilor din Tălmaci, când din fericire, întervin alte persoane, cari explicănd calitatea de străin a arestatului, isbutesc să-l scape. Densul s'a jurat, că nu va mai pune nici-odată piciorul în Tălmaci.

Concert românesc în Reșnov. În sala hotelului (zur »Rosneauer Burg») din Reșnov va fi Duminea în 27 August st. n. 1905, un Concert dat de *Romulus Cionca*, violonist, și *Aurelia Cionca*, pianistă, absolventă a conservatorului din Lipsca, cu următorul program: 1. Ciaccona, de Tomaso Vitali (violină și pian). 2. Etudă: a) în As dur, b) E dur, Baladă în As dur de Chopin (pian), 3. a) Legendă, b) Mazurka de Wieniawski (violină și pian). 4. a) Pastorală, b) Capriciu de Scarlatti-Tausig, c) Rapsodia a 12-a de Liszt (pian). Începutul la orele 4¼ p. m. Intrare: 1 cor. de personă, loc rezervat 2 cor.

Cununii. D-șora Elena Grama și d-l Emil Bologa (Brașov) își vor serba cununia religiôsă Duminea la 3 Septembrie st. n. în biserica gr. or. a Sfintei Adormiri din Brașov-Cetate. — Sincerile noastre felicitări!

— Eugenia Hăngănuțiu și Gregoriu Băloiu își vor celebra cununia în 28 August în biserica gr. or. din Borgo-Prund.

— Cornelia Pop și Benjamin Rusu (Cluși) logodiți.

Orașul Iași — reședința părechei moștenitoare române. Din București se scrie, că în curând se va împlini o dorință veche și dreptă a populației moldovene, dorința de a avea și Moldovenii și îndeosebi leșenii an de an, fie și numai pentru timp mai scurt, în mijlocul lor o parta a membrilor casei regale române. Se afirmă anume, că anul viitor Regele Carol va aduce cu prilejul jubileului de 40 ani a domniei sale la cunoștința poporului român, că de acum înainte vechea capitală moldovănească Iași va fi reședința părechei moștenitoare române, unde principele Ferdinand și principesa Maria vor petrece an de an cel puțin timp de 8 săptămâni. În vederea acestui important eveniment, se lucră în Iași cu mare zel și grabă la renovarea și mobilarea imposantului palat din Strada Stefan cel Mare, în care va locui principala Ferdinand împreună cu familia sa.

Avansări în armata comună. Din Sibiu ni-se scrie: În 18 a l. c. ziua născerei M. Sale monarhului nostru, a avut loc avansarea absolvenților școlii de cadetii de infanterie, cari s'a efectuat cu mare solemnitate, participând la ea și foarte mulți dintre oșpeții din România, veniți la serbările »Asociațiune«. Toți absolvenții cursului IV al acestei școle avansară în ziua aceluia la gradul de sublocotenent și substituți la diferite regimente de infanterie. Intre cei 24 absolvenți ai școlii de cadetii au fost și următorii 6 români: Virgiliu Voinea de nascere din Panciova la reg. 2; Ioan Munteanu din București la reg. 61; Constantin Străulea din Dârste Ioan Vătășan din Brașov, Ioan Cloaje din Boița și Camil Roșca din Făgăraș.

Mărturisirea unui criminal monstruos. Se anunță din München (Bavaria), că țărănul Poeltl din satul învecinat Bruck s'a prezentat la poliție și a mărturisit, că a ucis pe întâia sa soție, precum și 17 copii pe care i-a avut dela întâia și dela a doua soție.

În cancelaria notarială a d-lui Basil Hațeganu în Orda de jos (Alsomarovradja) este loc vacant pentru un scriitor (notariu diplomat) și un practicant român cu 8 clase gimnasiale. Locul se poate ocupa imediat. Pentru salariu și condițiunile de primire se adreseze la susnăutul domn.

Un culegător-tipograf află aplicație numai decât în tipografia »Carmen« Petru P. Barițiu din Clușii. Preferiți vor fi aceia, cari cunosc pe lângă limba română și cea maghiară. Condiția e stabilă.

Petreceeri. Corul bisericei rom. gr. or. din Brașovul-vechiu invită la producțiunea musicală-teatrală împreună cu dans, ce se va aranja Duminecă în 14(27) August 1905 (în presăra de Sf-ta Maria mare), cu binevoitorul concurs al d-șorei Melania Zajic, pianistă de la Conservatorul din Budapesta, în sala hotelului »Orient« nr. 1. Corurile se dirigă de d-l St. C. Voicu dir. al corului. Prețul de intrare: de persoană 1 cor., de student 80 bani. Venitul curat este destinat pentru sporirea fondului corului bisericei »Sfintei Adormiri« din Brașovul-vechiu. Contribuiriile peste taxă și otertele marinimose se primesc cu mulțămintă și se vor publica. Biletse află de vânzare la d-nii Eremias nepoții, la librăria d-lui Ciurcu și sera la cassă. Inceputul la 8 ore sera.

Programa: 1) Musică. 2) »Marș«, de G. P., esec. de corul bărbătesc. 3) Declamațiune: »Sentinela Română«, de V. Alexandri. 4) »O, ce farmec«, cor mixt de Mozart, cu acomp. de pian, d-șora M. Zajic. 5) Cantonetă comică: »Tiganul la doctor«, de Speranță. 6) Fantasia din Opera »Faust«, solo de violă, executată de d-l dirigent al corului cu acompaniarea de pian, d-șora M. Zajic. 7) Teatru: »Drumul de fier«, comedie într'un act de V. Alexandri. — După producțiune urmază dans.

Minunat este efectul obținut de cinstitele dame prin întrebuintarea veritabilului lapte de castraveți englezesc. Acest lapte face să dispară de pe obraz în câteva zile pistruile, sgrăbunțele și alte bóle de piele, netedește crețele și imprumută feței, fără să atace pielea, un teint alb, fresc. Este un mijloc premiat la expozițiunile din Paris și Viena și care atât la noi cât și în Anglia înlătură repede toate celelalte cosmetice. O sticlă 2 cor. și săpun de castraveți veritabil englezesc 1 cor., pudra 1 cor. 20 bani. Se capătă în fie-care farmacie. Se trimite cu posta de farmacistul C. Balassa, Budapest, Erzsébetfalva.

Peregrinaj la s-ta mănăstire Hodoș-Bodrog.

Din incidentul serbătorei *Schimbării la față* au cercetat sf. mănăstire Hodoș-Bodrog multime de peregrini veniți din diferite părți ale țării. Numărul peregrinilor a fost de astădată peste 6000. În grupe mai mari, conduși de preoți, au venit: din comuna *Pâncota* și comunele învecinate din Podgoria Aradului, sub conducerea preotului *Ioan Iercoșan* din Bănoota, din comuna *Alioș* și comunele învecinate, sub conducerea preotului *Avesalon Țucra* din comuna *Bazoș* și 20 comune învecinate sub conducerea preotului *Iosif Felcu* din Bazoș, din comuna *Silaș*, cercul Buziașului, sub conducerea plugarului *George Jiva*, din comuna *Racovița* și comunele învecinate sub conducerea plugarului *Dragonescu*. În grupe mai mici au mai venit din comunele *Sinitea*, *Cintei*, *Zarand* și alte comune din comitatul Aradului, apoi din comunele *Secosiș* și *Fenlac* și din alte comune din Bănat și părțile ungurene.

Peregrinii au sosit în prețuia serbătorei de dimineața până sera și la sosirea lor pe teritoriul mănăstirei au fost întâmpinați între sunetul elopotelor de prepositul mănăstirei, carele la sosirea fie-cărui grup a ținut câte-o cuvântare instructivă poporului, și li-a cetit câte-o rugăciune acomodată pentru astfel de ocașii. Serviciile divine s'au început cu vecernia, ér sera s'a oficiat în capela de vară a mănăstirei privegherea, după-ce mai întâiu s'a ocolit s-ta biserică și s'au cetit 4 evanghelii. Sub timpul privegherii era un aspect într'adevăr feeric în curtea cea spațioasă a mănăstirei sub nisce castani seculari și între plantațiunile din curtea mănăstirei. Peregrinii ținend lumină aprinse în mâni, în o tăcere mormentală ascultau s-tele rugăciuni și slujba dumnezească. În prețuia serbării, cât și în însași serbătoreia s'au mărturisit și împărțășit cu s-tele Taine 2000 de credincioși, la mulți li-s'a oficiat S. Maslu.

Centrul serviciilor divine l-a format S-ta liturghie, oficiată în ziua serbătorei prin prepositul mănăstirei Augustin Hamsea asistat de ieromonahul *Nicolae Cuzman*, preoții *Alexandru Popovici*, *Ioan Iercoșan*, *Avesalon Țucra*, *Iosif Felcu* și ierodiaconul Dr. T. Botiș. Cântările liturgice le-a eseoutat în schimb corurile de plugari din *Alioș* sub conducerea învățătorului *Bugarin* și din *Pâncota* sub conducerea învățătorului *Ioan Halmăgean*. În decursul s-tei liturgii la timpul și locul său cântăreții s-tei mănăstiri *Ilie Marcu* și *Nicolae Bir* au cântat cu frumosele lor voci și cu multă evlavie spalmii liturgiei, ce rar se mai aud în bisericile noastre. Acésta împrejurare a făcut asupra credincioșilor o bună impresiune.

La finea s-tei liturgii P. C. Sa părintele archimandrit *Augustin Hamsea* a ținut poporului adunat din amvonul capelei de vară o predică, care a fost ascultată de credincioși cu adevărată pietate și care judecând după impresiunea observată asupra lor, a aflat, bun răsunset în sufletul și inima lor. În acésta predică oratorului purcedend de la greutățile vieții de ađi și în special de la lipsele produse prin seceta acestor doi ani din urmă, prin un limbaj ușor și înțeles de toți și cu o desteritate într'adevăr metodică a condus pe credincioși în frumoasa regiune a adevărurilor sublime ale evangheliei Domnului, cari singure în aceste zile grele pot să dea poporului adevărată hrană și merinde sufletescă, cu cari inarmat pôte să preîntimpine mai cu succes multele greutăți și necasuri ale vieții de ađi.

După terminarea s-tei liturgii credincioșii au plecat către casă în grupe, precum au venit, însoțiți de prepositul mănăstirii, asistat de preoți, până la eșirea lor din teritoriul mănăstirii. Și cu acésta ocașie prepositul mănăstirii a ținut diferitele grupe de credincioși câte un discurs, în care a accentuat, că arma cea mai puternică a poporului și a omului peste tot în lupta cea grea pentru existență și viață, este alipirea neclătită către

biserica străbună și punerea în aplicare nimerită a adevărurilor neîșelătore din evangelia Domnului.

Peste tot observ, că acésta mănăstire în anii din urmă a luat un însemnat avânt și după întocmirile și îngrijirile ce am observat, a devenit deja un însemnat centru cultural, spiritual-moral pentru poporul dreptcredincios, mai cu sémă, că poporul din toate părțile din an în an cercează acest lăcaș dumnezeesc în număr tot mai mare și cu multă însufletire.

Un peregrin.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a Reuniunii învățătorilor români de la școlile confesionale gr. or. din diecesa Caransebeșului se convoca pe Duminecă și Lună, 28 în 29 August v. (10 în 11 Septembrie n.) 1905 la Bocșa-Montană pe lângă următorul program:

Sedința I. Duminecă în 28 August (10 Septembrie) înainte de ameađi. 1. La 8½ ore dimineața asistarea la sânta liturghie împreună cu chemarea Duhului sânt. 2. La 10 ore deschiderea adunării în sala otelului mare »Cerbul de aur«. 3. Prezentarea rapórtelor și a altor exhibite încurse. 4. Alegerea comisiunilor. 5. Disertațiune.

Sedința II. Lună în 29 August (11 Septembrie) înainte de ameađi. 6) Referadele comisiunilor. 7. Stabilirea localității pentru proxima adunare generală. 8. Propuneri maintate cu 8 zile înainte de adunare. 9. Alegerea funcționarilor și a comitetului reuniunii. 10. Incheierea adunării.

Din ședința comitetului Reuniunii, ținută în Vârșet la 25 Iulie (7 Aug.) 1905.

Gheorghe Jian,
v.-president.

Ioan Marcu,
secretar prim.

ECONOMIA.

Cultura grăului.

(Fine.)

Pentru cultura grăului nimic nu este mai păgubitor și mai cu scădere, ca tăciunele, care anul acesta s'a arătat într'o măsură mai mare, ca altă dată. Tăciunele crește și el asemenea grăului în spice și mai nu se deosebesce de acela, decât în bóbe, cari în loc de grăunțe produc un fel de materie neagră, care la început este môle, ér după ce ajunge la cócere, se face mai tare și făinosă.

Cu privilegiul înblătitului materia acésta, parte ese apoi ca un praf negru funinginos, parte rămâne ca grăunțe învăluite în plévă. Praful acesta de tăciune, ce se imprăscie cu privilegiul înblătitului și care umple nu numai grăunțele cele sănătose de grâu, ci chiar și pe înblătitorii, nu este alt ceva, decât séménța seu sporii tăciunelui viitor. Aceștia se acată apoi ca rii de grăunțele cele curate și sănătose ale grăului și le fac une-oră mai de tot negre, așa că macinându-se în starea acésta, pânea făcută din asemenea grâu, încă se face neagră de tot. De aceea apoi, în asemenea casuri grăul trebuie bine spălat în apă curată, decât e ca să se facă din el o pâne cevași mai albă și mai bună.

Tăciunele de grâu, incuibându-se odată în holde, nu mai piere așa ușor, ci trebuie să întrevină omul cu anumite mijloce, cari aplicate apoi cu cunoscință și la timp, îl fac în cele din urmă cu neputință de a mai rodi. Tăciunele grăului se ține de familia paraziților, seu a ciupercilor, care ca și acestea crește pe trupul altor plante seu putrejunii. El este de două feluri: făinos și grăunțos. Cel dintăiu atacă numai o parte a grăunțului, ér cel de al doilea atacă grăunțul întreg și îl preface în tăciune. După cercetările naturaliştilor,

cauzele cari dau nascere tăciunelui de grâu, sunt următorele:

Dacă pe timpul acela, când au să se întărescă grăunțele plouă și apoi îndată se face sóre, atunci grăunțele se înmóie și uscându-se apoi în starea acésta se face tăciune din ele; decât se duce gunoiu prospăt pe loc, apoi se sémână îndată, atunci încă se face tăciune, de ore-ce gunoiul prospăt conține în cele mai multe casuri séménța de tăciune; decât se sémână grâu, care nu a fost copt de ajuns; decât se sémână prea târziu, colo prin postul Crăciunului; decât pământul, în care se cultivă grăul e réu, sarbéd și rece; decât se sémână grâu, care a fost atacat de tăciune ș. a.

După număróse încercări, economiști practici au putut constata, că séménța seu sporii tăciunelui, după un an își perd puterea lor roditoare. De aceea ei sunt de părere, că grăul vechiu se pôte sémena și decât a fost atacat de tăciune, de ore ce decât nu se ivesc vre una din cauzele mai sus amintite, nu mai produce de acela.

Pentru a feri grăul de tăciune, din timpurile cele mai vechi economii s'au folosit de văruiatul grăului. Despre acésta ne spune și Virgiliu în »Georgicele« sale, și anume: că vechii Români întrebuintau acésta metodă, ca pe cea mai bună și mai simplă.

Mai târziu în evul de mijloc, economii au început a întrebuinta și un fel de leșie făcută din apă, cenușă de lemn și var. Pe la începutul vécului al 18-lea Iutais a aflat un fel de sare de nitru, supranumită și piatra filosofică, în a cărei leșie apoi se înmuia grăul înainte de séménat.

Tot pe atunci unii economii din Franca, au început a înmuia grăul de séménță într'un fel de leșie de cenușe, baleză de vacă, ud și apă. Acésta metodă însă ave de scop mai mult grabnica incolțire și resărire a grăunțelor, decât nimicirea séménței de tăciune.

Imprejurarea, că o corabie încărcată cu grâu ce venia din Asia, s'a cufundat aprópe de Bristol în mare, unde apa era sărată și astfel grăul acela nu se mai poté întrebuinta la facerea de pâne, ci numai pentru séménat, a adus cu sine, ca tăciunele se piară cu totul din holdele séménate cu astfel de grâu, servind tot-odată și de învățătură economilor pentru viitor.

Tull, un scriitor, ne spune, că economii întrebuintau apa sérată contra tăciunelui încă pe la anul 1660.

O altă metodă pentru văruiatul grăului de séménță este a lui Dombasle, care constă dintr'o leșie de puciosă, var, sodă și apă, dér nici acésta nu s'a bucurat de o primire căldurosă din partea economilor, de ore ce era prea costisitoare, adică prea scumpă pentru ei.

Intre toate mijlocele arătate până aci, nici unul nu e recunoscut așa de bun, ca leșia de peatră vênătă, care se topește mai întâiu în apă ceva călduță, apoi se amestecă cu câte 100—200 litri de apă rece, care o turnăm apoi peste grăul pus în ciubere, unde se amestecă și se lasă de sera până dimineața. Cu două chilograme peatră vênătă se pot face 10—12 hectolitre de grâu. În dimineața următoare grăul muiat se scóte din ciubere, se întinde la sóre ca să se usce și apoi după două-trei zile se pôte și sémena.

De ore-ce pétra vênătă atacă mai tare ca toate celelalte leșii séménța tăciunelui de grâu, ea s'a adevărit a fi cel mai bun mijloc pentru

stirpirea aceluia. Dér s'a mai constatat și aceea, că praful ce se desvoltă din pétra cea vênăță cu privilegiul séménatului din mână, pôte se devinã vâtémător, ba chiar și primejdios pentru sănătatea economilor, decât îl înghit în ei prin rësufiare. De aceea economiștii practicî s'au cugetat la aflarea unui alt mijloc mai puțin vătémător și primejdios pentru sănătatea omului.

Quarante Descalone din Francia, a aflat în timpul din urmă un nou mijloc pentru văruiul grâului de sémênță, numindu-l germinator, care are tôte însușirile petrei vinete, numai cât nu este așa vătémător sã-nãtãțif omului. De aceea s'a și recunoscut, ca cel mai bun mijloc pentru văruiul grâului de sémênță.

De sine se înțelege, că tôte mijlócele înșirate până aci se pregãtesc mai anevoie și chiar cu ôre-care cheltuielã. De aceea apoi și vedem, că economii noștri întrebuinteazã mai mult laptele de var, pentru văruiul grâului de sémênță și numai când vëd, că acela nu ajutã nimic, mai céroã și altele, despre cari aud, că sunt mai bune și mai nimerite, ca cele cunoscute de ei.

Ioan Georgescu.

ULTIME SCIRI.

Sibiu, 23 August. Astãđi nume-roși visitatori ai expoziției, între cari un numér mare de studenți români dela universitãțile din patrie și strêinãtate, au fost în peregrinaj la mormântul mitropolitului Andreiu Șaguna din comuna Rêșinari. Pe mâne e luat în program vizitarea mormântului lui George Lazar, aflãtor în comuna Avrig.

Tot ađi s'a ținut și adunarea bãnçilor romãnesci din Ardeal, Bãnat și Ungaria, la care au asistat nume-roși delegați. Între ôspeți au fost și d-l I. G. Duca, subdirectorul general al Creditului agricol și a Casei centrale a bãnçilor populare din Bucuresci, și d-l D. Bumbesți, inspectorul bãnçilor rurale din România.

Budapesta, 24 Aug. Conferența partidului liberal a enunțat cu mare majoritate *solidaritatea neschim-bata a partidului*. Un mare efect a fãcut vorbirea lui Khuen, în care și-a exprimat speranța, că nu e departe timpul, că singur partidul liberal va fi în stare a scãpa țera de o catastrofã.

Budapesta, 23 August. „Magyar Szó“ publicã la loc de frunte un articol despre noul program al cabinetului Fejervary. Điarul afirmã, că în acest program se aflã: disolvarea camerei și alegeri noue; introducerea votului universal; darea progresivã; desființarea fidei comisurilor; secularizarea averilor bisericesci; sistemizarea salariului funcționarilor de stat, a profesorilor și invetãtorilor (și cei confesionali); executarea art. de lege XX din 1848; teritoriul vamal independent; reforma reprezentanței diplomatice externe; limba de regiment maghiarã și limba de serviciu maghiarã în regimente; în legãturã cu acesta introducerea instrucției maghiare obligãtore în școlele populare.

Budapesta, 23 Aug. La alergãrile de cai de ađi s'au întemplat scandaluri mari. Funcționarul privat Daniel Szanto a lovit cu bastonul în cap pe președintele Yokey-clubului, contele Elemer Batthyanyi. Contele a fost apoi insultat și lovit și de alți ômeni și n'a putut fi scãpat de furia mulțimei, de cãt de poliție. Locotenentul de honvedí Desgardelli a fost lovit așa de rêu, în cãt i-s'a rupt o cóstã. Scandalul a provenit din causã, că s'au fãcut nisce declarațiuni ridicole, când a fost vorba de rëmășaguri.

Viena, 23 August. „Neues Wiener Tgblatt“ aflã din Londra, că noul tratat de alianțã între Anglia și Japonia a fost iscãlit încã înainte de amãnarea parlamentului englez, dér a fost ținut în secret pentru a nu turbura tratãrile de pace.

Constantinopol, 23 Aug. Aici se fac cu duumul arestãri de Armeni. Aceștia au cerut ajutorul ambasadelor.

Londra, 23 August. Corespondentul điarului „Morning Post“, care a telegrafiat acestui điar scirile despre o apropiatã subscriere a tratatului de pace, adauge cã pozitiv nu pôte spune încã nimic. Delegații de pace se vor întruni din nou Joi (ađi) într'o scurtã ședințã, ér în ședințã dela 25 August se va constata definitiv, decât tratãrile au avut un rezultat, ori se vor întrerupe.

Portsmouth, 23 Aug. Witte a declarat, că Roosevelt i-a oferit bunele sale servicii, dér nu se crede aici, că pacea se va încheia așa ușor.

Petersburg, 23 August. Pentru cazul când se vor întrerupe tratãrile de pace, s'a plãnit chemarea sub arme a rezervelor dela 1897—1902. Se vor forma doue armate noue.

Paris, 23 August. Witte a declarat corespondentului điarului „Petit Parisien“ din Portsmouth, că decât în sêptemãna acesta nu va urma o decisiune definitivã în conferența de pace, la 28 August se va reintorci în Rusia pe un vapor german. Cãlătoria și-o va întrerupe în Paris, unde va rãmâne 2—3 ñile.

Starea recoltelor.

Recolta în Austria. Ministerul de agriculturã al Austriei publicã un raport oficial asupra stãrei recoltei, dupã cum era ea la mijlocul lui August. Raportul constatã, cã în Galiția, Bucovina, Austria de sus, Austria de jos, Carintia și Salzburg seceta a causat pagube, pe când în Boemia a plouat.

Recolta grâului și a sêcării e terminatã. Speranțele de astã-primãvarã nu s'au implinit din cauza secetei.

Recolta grâului și a sêcării în Austria de sus și de jos a fost mijlocie, în Boemia și Moravia sub-mijlocie și în celelalte părți satisfãcãtore, afarã de Galiția și Bucovina, unde cea mai mare parte a fost mijlocie.

Sémãnturile de tómnã au suferit de asemenea din cauza secetei.

Recolta ôrzelor a fost în cea mai mare parte satisfãcãtore. Afarã de Boemia recolta ôrzului e cu totul nefavorabilã, de ôre-ce în partea cea mai mare a Austriei rodul a fost sub-mijlociu, afarã de Galiția, unde întrece recolta din anul trecut, dér acolo s'a fãcut puțin orz.

Recolta în România. Etã scirile mai recente ale ministeriului de domenii cu privire la starea recoltelor din România:

Recolta de grâu e fôrte îmbucurãtore, ea e în cantitate mai mare ca aceea din anul trecut, dér în calitate mai slabã. Cu tôte acestea, față cu grãnele streine, ocupã tot unul din cele dintâi locuri și susține cu succes lupta de concurențã.

Greutatea hectolitricã a grâului e în cele mai multe județe de 72—79 kgr., dér sunt județe cum spre exemplu cele din Nordul Moldovei, unde greutatea hectolitricã este de 80—83 kgr. Mijlocia pôte fi socotitã de 76—77 kgr., ér producția de 11—14 hectolitri la pogou.

Sémãnturile de porumb s'au mai îndreptat. Se așteptã o recoltã de 65 la sutã, care va fi suficientã pentru consumația internã și va da și un plus pentru export.

Recolta de rapițã a fost fôrte bunã; ôrzul și ovãsul n'au corespons înșe așteptãrilor. Recolta viilor pôte fi consideratã anul acesta nu ca prea bogatã, dér ca de o bunã calitate. Se crede într'o producție de 1.700.000 până la 2.000.000 hect.

Inscințare.

„Reuniunea femeilor române din Brașov“

a înființat, dupã cum se scie, un internat, cu scop de a instrui fetițe din clasa de mijloc a societãții romãnesci în menajul casei, precum și în diferite lucruri de mână, ce cad în sfera unei bune economie.

Reuniunea întreține și subvenționează acest Internat cu o sumã considerabilã, numai ca sã pótã primi fetițe cu taxa cât se pôte de scãdutã.

În acest internat se învațã:

- a) a pregãti tot felul de mãncãri;
- b) a spãla și a cãlca tot felul de albituri;
- c) a croi și a cõe cu mașina tot felul de albituri și vestminte;
- d) a cultiva legumi, și
- e) reguli igienice.

Pentru completarea cunoscințelor câștigate în școlã, s'a introdus și o școlã de repetiție, prevãdută în legile statului pentru copile de la 12—15 ani.

În acestã școlã se va propune;

Limba romãnã	în 2 curs.	à 2 ôre pe sêpt.
Limba maghiarã	2	„ „ 2
Limba germãnã	2	„ „ 2
Aritmetica	2	„ „ 2
Istoria și Geografia	2	„ „ 2
Ist. nat. și fizica	2	„ 1 ôrà „
Religia	2	„ 1 „
Desemnul	1 curs.	1 „
Scieria	1	„ 1 „
Cãntãri	1	„ 1 „
Gimnastica	1	„ 1 „

În acest „Internat“ se primesc fetițe romãne, cari vor fi absolvat cel puțin 3 (trei) clase primare și vor fi implinit 12 ani.

De-ôrece prin reorganizarea cea nouã a instrucției numărul ôrelor s'a înmulțit în mod considerabil, de aceea s'a statorit pentru completa întreținere și instrucțiune taxa de 32 cor. pe lunã, plãtitã anticipativ.

Fetițe orfane și sêrace pot fi primite gratuit în „Internat“.

Fetițe din Brașov, cari vor voi sã petrecã numai peste ñi în „Internat“, plãtesc pentru tótã instrucțiunea și pentru prãnd și ojinã câte 24 corone pe lunã.

De-ôrece numărul elevelor atãt al celor cu platã cât și al bursierelor este restrins, de aceea se invitã pãrinții și tutorii a-se înșina, respective înainta petițiunile înzestrate cu testimoniu de paupertate și cu actul de botez la subscrisa președintã până în 20 August st. v.

Primirea elevelor în „Internat“ se va face de la 25 August încolo.

La primire are sã aducã fie-care elevã albiturile și vestmintele necesare, precum și așternutul de pat.

În legãturã cu acest „Internat“, Reuniunea în anii trecuți a înființat și un „Orfelinat“ pentru fetițe orfane și sêrace de la 6—12 ani; aceste fetițe primesc întreținerea completã pe speșele reuniunii și sunt obligate a cerceta școlile romãne gr. or. din loc.

Petițiunile pentru primire sunt a-se adresa până la 20 August st. v.

Informațiuni mai de-ârppe se pot primi de la președintã reuniunii și de la directorã d-șóra Carolina Teclu.

Elena Sãbãdeanu, Lazar Nastasi, președintã. prof. gimn. și actualul reun.

Napoleon și preotul.

De Edouard Gachot.

— Fine. —

Puțin cam sgãrcit, umilul preot nu se îndurase sã taie o gãinã. De alminteri nici n'ar fi știut sã o gãtescã în lipsa bêtrinei servitore, pe care spaima de soldați o ținea ascunsã în munți. Putea însã sã prepare jumãri cu slãninã.

El avea într'o ôlã de pãmânt slãninã sãratã, care miroșea rêu a saramurã.

Ducându-se la coteț el aduse ñece oue próspețe. Avea câte-va crengi pentru ca sã facã focul la repeđelã. Dér... obiceiul locului pretinde, că spre a-se face tótã cinștea mosafirului, jumãrile (papara) sã fie din douêspređece ouã.

Astfel, pe când el căuta mijlocul de a-și implini numărul de oue, îi ajunse la urechi șgomotul fãcut de cavaleria ce se apropia.

— Sã fie ôre Bonaparte?

Iute, preotul din Liddes își scõe șorțul de pãnzã albastrã ce-l acoperea.

Iute își agãță șapca într'un cui și își șterse sudórea de pe frunte. Se repeđi apoi înaintea celor ce sosiau, spre a le ura bunã venire.

Bonaparte, care descãlecãse în drum și care purta o uniformã fôrte simplã, intrã în curtea preotului.

Pãrintele Rausis salutã și ñise:

— Domnule aghiotant, de sigur cã ai sosit înaintea marelui d-tale general? Dêcã generalul sosesce aici într'o ôrà... aș putã sã-i ofer un dejun.

Inchipuți-vã ce haz a fãcut Napoleon de acestã scenã, iprecum și ofițerii celor încunjurau!

Voind sã prelungeascã gluma, el ceru o camerã unde se instalã și începu sã scrie. Chiar în camera preotului, el chemã pe Marmont și Andréossy, directorul lucrãrilor de geniu.

Din curiositate sêu indiscreție, pãrintele Rausis trecu pragul camerei ocupatã de musafiri.

— Domnule aghiotant, generalul d-tale nu va întârđia sã sosescã... Și eu sunt... eu sunt în cea mai mare încurcãturã.

Bonaparte, care sta în picioare, bãtea cu palma pretinesce pe umêrul convorbitorului sêu.

— Dragul meu, nu te îngrijia. Și cine dracu pôte sã te încurce, sêu sã te neliniștescã în acest moment?

Preotul rêsponse:

— N'am decât ñece oue pentru dejunul generalului și al suitei sale... Etã înșe cã trei din gãinele mele încep a cotorozoi...

Le auđiți?

În adevêr, pe ferêstra deschisã de preot, pãtrundeau cutcudãelile sêu strigãtele de mânia, pe cari le scot de obicei gãinile când clocesc.

— Sunt gãini de Bresse, de rassã francezã, ñise d-l Rausis. Din trei câte cãntã, doue vor oua negreșit înaintea de amiađi.

— Este deja ñiua jumõtate, observã colonelul Duroc.

— Bonaparte întrêbã:

— Domnule preot, câștigã bine de la gãinile d-tale?

— Da domnule aghiotant. Puicile imi dau până la patruđeci de oue în primul an, șeptêđeci în al doilea, o sutã doueđeci în al treilea... Veđi ce de prãsilã?

— Demnã de stimã.

— Dér mi-e tãmã... ñise preotul.

— De ce ție tãmã? reluã Bonaparte.

— De o rechisiție, care mi le-ar rãpi. Bieții soldați ai domnului general Bonaparte pôte sã fie flãmãndi și sã întro aici... ei nu vor asculta cred de protestãrile mele.

— Ei bine domnule preot, trebuie sã te asigurã de pe acum, contra ori-cãrei reohiziții.

— Caut și eu mijlócele, dér... Dați-mi voe un minut.

Preotul Rausis se repeđi în curte. Se duse sã vadã coșurile atãrnate în coteț, scõe doue oue și se reintorse vesel în casã.

— Acum am duzina... d-l general pôte veni...

Napoleon se uitã la cêsornic.

— Domnule preot, generalul Bonaparte va fi aici în ñece minute. Grãbesce-te de îi fã jumãrile, care-i plac fôrte mult. Pe când dumneata vei gãti mãncarea, noi ne ducem sã-ți asigurãm paza gãinilor.

Fãța preotului strălucea de bucuria. Pe vatra înaltã a unei sãli de mãncare fôrte spațioșã ardea un braț de lemne.

Memarrois ținea cu putere cõda țigãii, pe când preotul amesteca felile de slãninã.

Ouele bine bătute, furã turnate într'o grãsimã închisã și sfãrãitore. Omleta, îngãlbenindu-se, adevã cõptã de ajuns, fu servitã pe o masã de lemn alb, încãrcatã de pâine nêgrã, de brãnzã și de vâroșu.

Preotul dedea semne de nerãbdare.

— D-l Bonaparte nu mai sosesce.

Duroc îi arată un carton pe care era scris cu litere mari:

Acastă proprietate este pusă sub ocrotirea Primului Consul al Republicii franceze

Napoleon luă condeiul, pe care îl întinse Duroc și semnă:

Bonaparte.

În acel moment abatele Rausis da semne de cea mai mare mirare. El îngână:

— Așa d-î. sunteți d. Bonaparte? Bonaparte răspunde:

— Cel puțin, domnule preot, eu joc rolul atribuit aceluia om, de mai mulți ani... Lasă-mă d-î să-l joc și de acum înainte.

Consulul se aședea la masă și mănca cu poftă. Duroc țintui scrisoarea aceea de ocrotire pe pörta locuinței preotului, când la öra 2 jum., Bonaparte despărțindu-se de abatele Rausis, se îndreptă repede spre Bourg-Saint-Piere.

Istoria pare a fi adevărată. Ea mi-a fost povestită de cătră un țeran din Liddes. El o aflase de la bunicul său; cel puțin așa-mi spunea el.

Tradusă de Alexe Th. Dimache.

MULTE ȘI DE TÖTE.

Cele 10 porunci ale elevului.

Consilierul intim Wilhelm Münich, a formulat următoarele porunci pentru elevii claselor superioare:

1. Șöola ta este un mic stat; fi bun cetățen în acest stat al țeu, pentru-ca să devii un om cum se cade în marea ta patrie.

2. Adu-ți aminte, că te așteptă o mare moștenire, și fi recunoscător acelor inimi nobile, cari ți-au lăsat-o: tuturor ömenilor mari, cari prin munca lor au creat ceva neperitor și pentru tine.

3. Învață în mic a fi fidel, pentru-ca să o poți fi odată în mare; învață regula exterioară, care îți ajută la statornicie internă.

4. Silește-te a obține veritabilul; nu te mulțumi pe deasupra cu datoriile și nu fi nemulțumit în succesul exterior; nu învęta să servești pe alții, ci gândește-te la tine însuși și aceea ce poți valora.

5. Să nu minți, nici ca sclavii, cari n'au curajul de a spune adevărul, nici ca lingușitorii cari dau lucruri împrumutate drept ale lor. Să nu fi echivoc față de părinți și obrascnic față de profesori și camarazi.

6. Fi un bun camarad între semenii ței, credincios, d-î nu te lăsa ca un camarad, care e mai rău decât tine, să ajungă a te stăpâni. Nu căuta să întreci din ambiție pe alții la învățatură, d-î ia seama ca să înveți pe cât te iertă puterile.

7. Nu întrebuița puterea ta față de cel mai slab și nu fi mândru față de cel mai mic; trebuie să sci, că chiar în tinerețe se pöte dovedi o inimă mare.

8. Caută ca să fi capabil și în tot felul de jocuri de tinerețe și să fi vesel și bine dispus în tot timpul, iubesc natura cu töte creaturile sale și nu lăsa, ca munca în casă să-ți răpescă plăcerile de afară.

9. Nu dispera când ai greșit și trebuie să capeți pedepsă; începe din nou și poți face să dispară töte urmele trecutului. Nu te descuraja de nenorocire și nu crede nimic rău despre profesorii ței, pentru-că ți atribuiesc ceva neplăcut.

10. Fă ceva bun pe lângă d'öria ta, pentru-ca și mai târziu să aparții bărbăților, cari urmăză scopuri determinate de ei, ör nu celor pe jumătate sclavi, cari fac numai ceea ce alții le ordonă.

Logica țigănescă.

Un țigan care jurase fals fu vizitat în închisöre de un preot, care îl dojeni

pentru-că a jurat despre lucruri, pe cari nici nu le vęduse.

— D-î eu am suflet? Öise țiganul.

— De sigur, fiul meu răspunde preotul.

— Se pöte! Și sfinția ta ar puté să jure că eu am suflet?

— Da, cum nu, taică.

Atunci veți sfințe părinte, că se pöte jura și pentru lucruri ce nu le-ai vędüt.

Bar. Komura — și marele visir al Persiei.

Un țiar rus publică următoarea anecdötă povestită de marele visir al Persiei și petrecută în timpul unei călătorii a lui în Japonia. Persianul a stat două luni la Tokio și a fost primit călduros de tötți demnitarii japoneși. Înainte de a pleca, vru să-și arate grațitudinea față de ministrul Komura, și-î trimise un minunat covor adus din patria sa, cu rugămintea de a-l primi în amintirea lui.

Peste câte-va öre Persianul nu fu puțin surprins primind înapoi covorul, împreună cu o curtenitöre scrisorică, în care Komura îi mulțumea de gentila atenție, d-î il anunța, că nu pöte primi darul, de öre-ce ca tată de familie, și nefiind bogat, nu avé puțința de a-i face și el un dar tot atât de bogat.

POSTA REDACTIEI.

X. Y. în Z. Articolul din urmă se va publica în nr. viitor. Publicăm bucuros în materia despre care ne avertați, vă rugăm însă să binevoiți a nu da lucrării o prea mare extensiune. Salutări cordiale.

Un atestat minunat i-s'a trimis d-lui Albert Müller Budapesta strada Vadász utcza 52/A.E. Etă-l aici: După Dumneöeu fii mulțumesc-d-tale, pentru-că femeia mea în ziua în care a folosit crucea d-vöstră R. B. nr. 86967 s'a simțit mai bine și după-ce a întrebuițat-o trei săptămâni, s'a vindecat. Francisc Nagy, strugar în Árokzálás 199. Acest atestat ne arată, că acelor, cari sufer de gicht, reumă, astmă, insomnie, epilepsie, obosélă, leșin, sgărciorii în stomac, auđ slab, lipsă de apetit, ischias, precum slăbire etc etc, le folosește crucea d-lui Albert Müller duplă electro-magnetică R. B. nr. 86967.

Vindecarea deplină a bôlelor secrete. Să nu pregete nimeni într-o cestiune atât de gingașe a se presenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din streinătate poți afla punctual locul, cauza, răspândirea și starea bôlei, öri cât de adânc ar fi bóla înrădăcinată în organism. Pe baza acestei esaminări poți cu siguranță afla și calea, pe care ajungi la vindecarea rölui, ceea-ce fie-care o pöte face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Deocă cine-va nu pöte veni în persoană, atunci să-și descrie bóla cu deămnuntul și după ce va fi esaminată, va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisöre pune marcă de răspuns. După încheerea curei, scrisorile se ard séu la cerere expresă se retrimite.

Un astfel de lecuritor și curățitor e institutul special al d-rului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) unde cu bună voință și conștientösitate capătă öri cine (bărbat séu feme) deslușiri asupra vieții secsuale, unde i-se curăță sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberéză de bóla și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor țilnice Dr. Palócz vindecă de ani de țile cu siguranță, repede și din fundament cu metotul séu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bôlele de besică, de țeve, de testicule, de șira spinărei, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, bóla albă, bóle de sânge, de piele și töte bôlele ce se țin de organele secsuale femeesci. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dá însuși Dr. Palócz de la 10 öre în. a. până la 6 öre séra (Duminecă până la 12 öre la amiazi). Adresa Dr. Palócz, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dr. ST. N. CIURCU.

Viena IX Pelikangasse 10. Telefon nr. 17065. Cabinet de consultațiune cu somitățile medicale și specialiții din Viena.

Cursul la bursa din Viena.

Din 23 August n. 1905.

Table with exchange rates for various currencies and goods like gold, silver, and wheat.

Cursul pieței Brașov

Din 24 August n. 1905.

Table with market prices for various items like banknotes, silver, and wheat.

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 21 Aug. n. de 27,712 capete, la 22 Aug. au intrat 335 capete și au ęsit 338 capete rămânând la 23 Aug. 1905 n. un nun őr de 27,718 capete.

Se notéză marfa unğuröscă: grea tinëră grea dela 142—143 fil. de mijloc dela 143—144 fil. ușöră dela 143—144 fil. — Sărböscă: grea 143—144 fil., de mijloc 142—143 fil., ușöră 141—143 fil. kilogramul

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățatöre din șöola confes. gr.-cat. din Sângeorgul român comit. B.-Năsăud, cu 5 puteri didactice, prin această se escrie concurs cu terminul de 10 Septemvrie 1905.

Emolumentele:

- 1) Salar anual 600 cor. solvit în rate lunare anticipative; 2) banii de quartir 100 cor.; 3) remunerațiune pentru șöola agronomică repet. 80 cor.; 4) cincenalele legale.

Competentele au se producă următoarele documente: 1) estras de botez, 2) diploma de cualificațiune doctenială, 3) atestat de serviciu, 4) atestat despre praxa în lucru de mână și economia casnică.

Concursele sunt a se adresa Presidiului senatului școl. confas. gr.-cat. din Sângeorgiul-român (Oláhszentgyörgy).

Alexandru Avram m. p. Ioan Marica m. p. președinte. 1—3. not. senat.

În prăvălia D-lui Ioan E. Candrea în Öręstie (Szászváros) se căută o calfă, care se posedă 3 limbi ale patriei, și se cunöscă branșele de ferărie, băcănie, și diverse articole. Asemenea și un ucenic cu cel puțin 2 clase gimnasiale séu reale, se fie de naționalitate română.

Ofertele sunt a se trimite la adresa de sus în Öręstie. 1—3.1775.

Nr. 6440—1905.

Publicațiune

referitöre la examinarea consemnărilor de dare pentru drumurile comitatense.

În sensul art. de lege I. din a. 1890, se aduce la cunoscință publică, că conșcrierea și consemnarea dărilor pentru drumurile comitatului pe arul 1905 sunt gata și în termin de 15 țile, adevă: dela 16—30 August a. c. inclusiv, tot omul le pöte lua în vedere, în localul oficiului de dare örășenesc în örele antemeridiane dela 8—12.

Tot odată se comunică, că în decursul țilelor aci arătate tot omul pöte recura în contra pozițiunei de dare pentru drum, la comisiunea administrativă comitatensă, subșternându-și recursul la oficiul de dare subsemnat.

Recursele prezentate după acest termin se vor respinge ca fiind întârțiate.

Brassó, 9 August 1905.

2—2.1862. Oficiul de dare örășenesc.

Atențiune! Pentru promovarea Diuresei la bóle de rinichi și catar de besică este recomandat borvisul Baross. Confirmit de medici. Este förte folositor la copii debili, pentru efectul cel are asupra mistuirii. Se nu lipsescă dela nici o masa familiară. Să capătă în töte restaurațiunile, cafenelele, prăvălii de delicatose, băcănii, în loc și la sate dinprejur Administrația isvorului Bibarczfalva, posta ultimă Baroth. Deposit general la Johann Böhm Brașovul vechiu, Strada țintașilor nr. 15. 1 litru 12 b. dus acasă.

Un învățacel din casă bună în etate de 14—15 ani, care a absolvat clasele normale și vre'una gimnasială se primesc imediat în prăvălia cu măr-furi mixte a firmei B. Popovici & Fiu. în Hatzeg.

AVIS! Dr. ILARIE JENEI avocat și-a deschis cancelaria advocațială în Brașov, Tergul inului nr. 26.

AVIS! În o prăvălie mare de manufactură și băcănie din Alba-Iulia pöte află imediat aplicare o calfă, care în ramurile amin-tite e versat și posede limba română. Cei cari posed limba maghiară și română, și cari se pricep intrucâtva și la contabilitate, sunt preferiți. Ofertele sunt a se adresa la administrațiunea „Gazetei Trans.“

Unde se mănâncă bine și se béu VINURI curate de Mediaș BERE de Pilsen „Urquell“ pröspëtă dela cep în fie-care ții? La Restaurantul Schwarzburg în Brașov, Str. Spitalului nr. 20. Listă de bucate românăescă. De o cercetare numerosă se rögă C. R. GLIGORE CRISTEA, conducătorul restaurantului.

Concurs

pentru ocuparea postului de contabil I. la societatea acționară de imprum. și păstrare „MERCUR“ în Năsăud.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

- 1) Salar anual Cor. 1600.—
- 2) Banii de cuartir 300 —.
- 3) Tantiemă statutară și
- 4) Drept de pensiuine amăsurat statutului fondului de pensiuine.

Dela concurent să cere a fi absolut de școlă comercială, să posadă praxă suficientă intru purtarea agen-delor de bancă, să conducă independ-ent comptabilitatea și să posadă perfect atât în scris cât și în vor-bire limba română și maghiară

Noul ales după un serviciu de un an neescepționabil va fi denumit definitiv.

Concursurile sunt a se adresa di-recțiunii până în 10 Septemvrie st. n. a. c. în Naszód com. Besztercze-Naszód.

Alesul e îndatorat a-și ocupa postul imediat după alegere.

Năsăud, la 18 Aug. 1905.

2-3 Direcțiunea.

In res-
taurația **Nr. 5** Brașovul-
vechiu,

rendez-vous
pentru oșpeții din România.

Bucătărie excelentă. Beuturi bune.
Cel mai frumos restaurant cu grădină.
— Musică în toate zilele —
(1886), 7—10

500 fl. plătesc celui ce va
dinți, ori îi va
mirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți

a lui Bartilla, o sticlă 70 bani.
(Pentru pachetare și expe. franco 96 fl.

Eduard Bartilla-Winkler
VIENA, 19/1., Sommergasse 1.

Să se ceară pretutindenea apriat apa
de dinți a lui Bartilla. Denunțări de
falsificare vor fi bine plătite. La locu-
rile, unde nu se poate căpăta, trimite 7
sticle cu 5 cor. 20 fl. franco.

Se capătă în BRAȘOV la farmaciile:
V. Roth strada Orfanilor nr. 1, Neustädter pia-
ța Franc. Josif. Jekelius, Stenner Str. Porții 21.
Obert Elumena la Victor Klein farm. Coróna.
Eduard Kugler Brașovul vechiu.

Copiiilor precum și adulților un neprețibil dar dăruiește!

Izvorul „GLORIA“ de Arkos

in fer și lithiu-hydrocarbonic foarte bogată
apă minerală medicinală

de un efect miraculos, necauzând iritațiuni de sânge și unflatură
la stomac, ca cele mai multe ape minerale pré concentrate în acid
carbonic liber și în săruri mineralice.

(Autorisată ca apă medicinală prin decret ministerial intern Nr. 401—1905).

Apa minerală „Gloria“ este un **remediu de cură foarte pre-
țios, care stărnește pofta de mâncare și înlesnește mistuirea de mi-
nune, promovă secrețiunea udului și acréta udului, în mod frappant
și influențează membrele flegmatice ale organelor respirătoare, circulați-
nea sângelui și activitatea nervilor într'un mod surprinzător.**

Tot așa și pentru copil în ori-ce etate este apa minerală
„Gloria“ deasemenea o beutură foarte prețioasă, dorită instinctiv de
dînsii, care favorizează sănătătii lor în modul cel mai îmbucurător.

Béut cu Șampanie, cu vin séu cu bere, apa „GLORIA“
va paralisa efectul amețitor ale acestor beuturi mai ales asupra cre-
erilor și a nervilor de multe-ori foarte vătămător, sub ori ce împre-
jurare.

Pe baza unui studiu foarte minuțios mă simt deci obligat a pu-
blica, că ori și cine cătră sine, părinții însă și cătră copii lor vor
comite mai mult ca o neglijență, decât n'ar încerca efectul minu-
nat al acestei naturală și într'adevăr binecuvântată apă minerală,
care se manipulează la izvor. — pe cât stă în putința omenescă —
cu cea mai deosebită severitate.

Deposit propriu în Brașov, Str. aței nr. 6,

(vis-à-vis de SCHWARZBURG),

unde se află cu schimbarea sticlelor:

o sticlă de un litru apa minerală „Gloria“ pentru 20 filleri,
„ „ „ 1/2 „ „ „ „ 14 „

Josef György,

administrațiunea izvorului „Gloria“ de Arkos.

BANI! BANI! BANI!

Avem onóre a aduce la cunoștința On. public, că în urma
legăturilor avantajoase ce avem cu cele mai puternice bănci
din țeră și străinătate, suntem în plăcută pozițiune a esopera
cele mai ieftine și mai favorabile împrumuturi hipotecare.

(Pe pământuri ori și unde, pe edificii însă numai la orașe și
orașele). Împrumuturile se dau pe termen de 10—50 ani și
anume: pe pământuri cu 4—4 1/2%, ér pe edificii cu 4 1/2—5 1/2%.

Pentru votarea unui împrumut se recer următoarele documente: 1) es-
trasul cărții funduare; 2) copia foii catastrale și 3) cărticica de dare. Cu
documentele deodată este a se trimite suma de 3 cor. pentru manipularea
și pentru acoperirea speselor postale.

Cu informațiuni și prospecte servim pe lângă trimiterea unei mar-
postală de 20 filleri pentru răspuns.

Tot prin noi se pot contracta **asigurări de viétă** cu condițiuni
ne mai pomenite, primind asiguratul la expirarea termenului de asigurare
dividende până cam la 50% a sumei asigurată. ér în cas de mórte nu nu-
mai că primesce eređii întreaga sumă, ci li-se restituie și toate ratele solvite
până la mórtea asiguratului.

Intrevinim **cumpărarea și vinderea de realități**. — Cine
dorește a cumpăra ori a vinde pământuri edificii, păduri, mine și întreprin-
deri industriale se ne descrie obiectul și tot-odată pentru corespondință și
ținerea în evidență taxa de 5 cor., contra cărei sumă facem oferte intere-
saților misiunați.

In fine mijlocim cumpărarea de **instrumente și mașine agri-
cole**, precum și **motoruri de ori-ce solu**, dela cele mai mari fa-
brieci și cu prețurile și condițiunile cele mai moderate.

Oferte sunt a se adresa la:

„PECUNIA“,

întreprindere de credit, Sibiiu (Nagyszeben)
Strada Poplăcii nr. 27.

(18)

Cruce séu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Vindecă și înviează

Nu e mijloc secret.

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a
acest aparat vindecă boa-

se da împrejurării, că
le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, ne-
uralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, ameteii, țuituri de ureche, bătăie de ini-
mă, sgăriuri de inimă, asmă, auđul greu, sgăriuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, re-
ceală la mâni și la picioare, reumă, podăgră, ischias, udul în pat, influența, însămnie, epilepsia,
circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, cari la tractare normală a medicu-
lui se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din toate păr-
țile lumii, cari prefuesc cu muđămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate
Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimitte banii. Unde ori-
ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că **aparatul meu nu e permis s'ese
confunde cu aparatul „Volta“, de ore-ce „Ciasul-Volta“** atât în Germania cât și în Austro-
Ungaris a fost oficiis oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut
apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucii male electro-magnetice o recomandă indeosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor.

folosibil la morbari, cari nu sunt
mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la copii și femei de
constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vëndare pentru țeră l streinătate ecc.

**MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A./E.
colțul stradai Kálmán.**

Deposit de stofe veritabile englezesci și indigene la

Balázs János

atelier de croitorie bărbătescă

BRAȘOV, Strada Porții, Nr. 21.

Am onórea a aduce la cunoștința On. public, că în urma înțelegerei amicale am eșit dela firma de croitorie din loc Riemer J.,
unde am fost mai mulți ani ca conducător și voiú deschide în 26 l. e. în Strada Porții Nr. 21

atelierul meu propriu de croitorie.

Esperiența ce m'—am căștigat'o în acésta branșă de mai mulți ani, și cele mai bune puteri de lucru ce am angajat, mă pune
în plăcuta poziție de a satisface cerintelor celor mai rafinate.

Principiul meu va fi ca prin servire solidă, punctuală să căștig încrederea clienților mei.

Cu tótă stima:

BALÁZS JÁNOS, croitor bărbătesc.